

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

«Σταυρός, πιστῶν τὸ στήριγμα»

Τίμιος Σταυρός ἁγιασμοῦ, ἱ. Μ. «Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου» Οἰνουσῶν Χίου.

Τεύχος 36ον ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΦΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

«Ὅδὸν γὰρ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ γεννηήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ» (Μάρκ. 14,25).

Ἐποριακὴ Δίθυσα Ἱ. Ν. Ἀναλήψεως Χριστοῦ Βουνοῦ Χίου φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Φιλίππων Προκοπίου.

“ΔΙΑΚΟΝΕΙΝ”

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου

Ὁ Τριαδικὸς Θεὸς ἐδημιούργησε «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος» εἰς τὸ εἶναι τὰ σύμπαντα. Μὲ σοφία, δύναμη καὶ ἀγάπη. Καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐδημιούργησε, «κατ’ εἰκόνα καὶ καθ’ ὁμοίωσιν» Του, τὸν ἄνθρωπον, τὴν κορωνίδα ὄλης τῆς δημιουργίας. Ἡ πτώση ἀπεμάκρυνε τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν Θεό, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θέλησε νὰ φέρει καὶ πάλι τὸν ἄνθρωπο κοντὰ Του. Ὁ Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος. Ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς, ἀνεβαίνει στὸν Σταυρό, κατεβαίνει στὸν Ἄδη, νικᾷ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸν θάνατον καὶ μὲ τὴν Ἀνάστασή Του ἀνοίγει τὸν δρόμο γιὰ τὴν Ἀνάσταση κάθε ἀνθρώπου. Σ’ αὐτὴν τὴν εὐεργεσία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μετασχεῖ ὁ ἄνθρωπος. Τὶς προϋποθέσεις θέτει ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς μας στὴν περικοπή τοῦ Εὐαγγελίου ποὺ ἀναγιγνώσκεται στους Ἱεροὺς Ναοὺς τὴν Κυριακὴ τῆς Απόκριω: «ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκεψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἦλθετε πρὸς με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνόν καὶ περιεβάλομεν; Πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἦλθομεν πρὸς σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε’ 35-40).

Ἀδελφοί μου,

Στὸ πλαίσιο αὐτῆς τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ μας ἐπιθυμοῦμε νὰ κινηθοῦμε κατὰ τὴν φιλανθρωπικὴ διακονία τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως. Αὐτὸς ποὺ κινεῖ τὰ πάντα εἶναι ὁ Χριστὸς μας. Ἐμεῖς εἴμαστε τὰ ἐργαλεῖα του. Ἐκεῖνος μᾶς χρησιμοποιεῖ ὅπως θέλει, ὅπου θέλει καὶ ὅσο θέλει. Ἀρκεῖ ἔμεῖς νὰ ἀνταποκρινόμεθα στὴν πρόκλησή Του. «Ἴένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά Σου». «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκα».

ΤΟ ΑΓΙΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Του Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως κ. Γερεμίου.

1. Προλογικά θέλω νά πῶ καί νά τονίσω δύο πράγματα. Πρῶτον, ὅτι βεβαίως ἔχουμε ἀγιότητα καί στήν Παλαιά Διαθήκη καί μάλιστα ἡ Παλαιά Διαθήκη ἔβγαλε τήν Παναγία. Ναι! Ὁ σκοπός τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦταν νά ἀναδείξει τήν Γυναίκα Ἐκείνη, ἡ Ὅποία θά γινόταν ἡ Μητέρα τοῦ Μεσσίου. Ἡ Παλαιά Διαθήκη μᾶς ὁμιλεῖ γιά τήν ἔλευση τοῦ Μεσσίου. Αὐτό εἶναι τό κύριο θέμα της. Ἀλλά ἔπρεπε νά γεννηθεῖ ἡ κατάλληλη Γυναίκα γιά νά γίνει ἡ Μητέρα Του. Καί ἐργάζεται λοιπόν ἡ Παλαιά Διαθήκη μέ τίς θεοπτίες τῶν δικαίων της, μέ τὰ κηρύγματα τῶν Προφητῶν καί μέ ὄλο τό οἰκονομικό σχέδιο τοῦ Θεοῦ νά ἀναδείξει τήν Γυναίκα Αὐτή. Καί ὅταν αὐτό γίνεται, σταματᾷ τό ἔργο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Ναι! Τά ἔσχατα, τό τέλος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἶναι μέ τήν Γέννηση τῆς Παναγίας. Γι' αὐτό καί λέγει τό τροπᾶριο, «*Ἄχραντε ἡ διά λόγου τόν Λόγον ἀνερμηνεύτως ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τεκοῦσα*». «*Ἐσχατες ἡμέρες*» γιά τήν Παλαιά Διαθήκη εἶναι ὁ χρόνος Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου.

Τό δεύτερον, τό ὁποῖο προλογικά πάλι θέλω νά πῶ, εἶναι νά ἀπαντήσω στήν ἀπορία: Πῶς ἔχουμε ἀγιότητα στήν Παλαιά Διαθήκη, ἀφοῦ ἡ ἀγιότητα ἐπιτυγχάνεται μέ τήν μετοχή στήν ἀγιότητα τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποῖος ἐμφανίζεται στήν Καινή Διαθήκη. Ἀπαντώντας λέγω ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία μας, ἀκολουθοῦσα τήν χριστολογική ἐρμηνεία τῆς Καινῆς Διαθήκης, βλέπει τήν Παλαιά Διαθήκη ὡς βιβλίον Χριστοῦ. Ὁ Χριστός δέν ἐμφανίζεται στήν Καινή Διαθήκη, ἀλλά καί στήν Παλαιά. Ἡ Παλαιά Διαθήκη εἶναι καί αὐτή, ὅπως ἡ Καινή, βιβλίον τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι πασίγνωστος ἡ περικοπή τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «*Προέλαβε τήν Καινήν ἡ Παλαιά καί ἡρμήνευσε τήν Παλαιάν ἡ Καινή. Καί πολλάκις εἶπον, ὅτι δύο Διαθῆκαι καί δύο παιδίσκαι καί δύο ἀδελφαί τόν ἕνα Δεσπότην δορυφοροῦσι. Κύριος παρά προφήταις καταγγέλλεται, Χριστός ἐν Καινῇ κηρύσσεται. Οὐ καινά τά καινά, προέλαβε γάρ τά παλαιά. Οὐκ ἐσβέσθη τά παλαιά, ἡρμηνεύθη γάρ ἐν τῇ Καινῇ*» (Ὁμιλία εἰς τό «*Ἐξῆλθε δόγμα παρά Καίσαρος Αὐγουστου*» καί εἰς τήν ἀπογραφὴν τῆς ἁγίας Θεοτόκου, MPG50,796). Οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Ἀγγέλου τοῦ Θεοῦ στήν Παλαιά Διαθήκη δέν εἶναι ἐμφανίσεις κτιστοῦ ἀγγέλου, ὅπως λανθασμένα ἡρμήνευσε ἡ καθολική θεολογία, ἀκολουθοῦσα τόν ἱερό Αὐγουστῖνο, ἀλλά εἶναι ἐμφανίσεις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀσάρκου ἐπιόντος, ὁ Ὅποῖος ἐβιάζετο, οὕτως εἰπεῖν, πότε νά σαρκωθεῖ καί νά γίνει Ἐμμανουήλ. Καί ἐνεφανίζετο λοιπόν πρό τῆς σαρκώσεώς Του μέ μορφήν Ἀγγέλου, τοῦ Ἀγγέλου τοῦ Κυρίου (Ἑβρ. «*Μαλ' ἄχ Γιαχβέ*»).

Οι ἅγιοι λοιπόν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πέτυχαν τὴν ἀγιότητά τους ἀπὸ τὶς θεοπτικές τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἀγγέλου τοῦ Κυρίου.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ γενικά, ὡς προλογικά, ἔρχομαι στὴν διεξοδική κάπως παρουσίαση τοῦ θέματος.

2. Ὁ Θεὸς καὶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ὅπως καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη, καλεῖται «ἅγιος». Ἐμεῖς ὁμως δὲν ἔχουμε τὴν σωστὴ ἔννοια τοῦ «ἅγιος», γιατί ἐρμηνεύουμε τὴν ἔκφραση ἠθικολογικά καὶ τὴν ἐρμηνεύουμε ὡς ὁ «ἀναμάρτητος». Ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ κύρια ἔννοια τῆς λέξης «ἅγιος». Ἡ ἀντίστοιχη ἑβραϊκὴ ἔκφραση διὰ τὸ «ἅγιος» εἶναι τὸ «καδώς», τὸ ὁποῖο σημαίνει τὸν δεδοξασμένο, τὸν παντοκράτορα, τὸν μεγαλοπρεπῆ. Μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοια ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη εἰσεχώρησε καὶ στὴν λατρεία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἔτσι, λοιπόν, λέγουμε: «*Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ προσκυνεῖτε τὸ ὑποποδίον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος ἐστί!*»! Μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοια τοῦ παντοκράτορα, τοῦ κυρίου καὶ τοῦ παντοδυνάμου, ὑμνεῖται ὁ Θεὸς ὡς «ἅγιος» καὶ στὴν εὐχὴ τοῦ Τρισαγίου ὕμνου κατὰ τὴν θεία λειτουργία, ὅπου τονίζεται ὁ Θεὸς ὡς δημιουργός, γιατί στὴν δημιουργία ἀναφαίνεται κυρίως ὁ Θεὸς ὡς παντοδύναμος καὶ παντοκράτωρ. Μὲ αὐτὴν λοιπόν τὴν ἐρμηνεία, πού εἶναι καὶ ἡ σωστὴ, «ἀγιότητα» τοῦ Θεοῦ, «καδώς», εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. «Ἄγιος» λοιπόν εἶναι ἐκεῖνος πού μῆκε στὴν δόξα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ πῶ καὶ κάτι ἄλλο. Αὐτὴ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, τὸ «καδώς», στὴν λατρεία μας λέγεται καὶ «μνήμη» Θεοῦ. Τὰ νέα τὰ παιδιά μὲ τὴν ἔννοια τῆς μνήμης, τῆς κεφαλῆς τοῦ κομπιοῦτερ, θὰ τὸ νοήσουν καλύτερα αὐτό. Ἔτσι, ὅταν εὐχόμεθα γιὰ τὸν κεκοιμημένο μας «αἰωνία ἡ μνήμη», δὲν ἐννοοῦμε νὰ τὸν θυμούμεθα γιὰ πάντα, γιατί αὐτό δὲν εἶναι δυνατόν, ἀφοῦ καὶ ἡμεῖς θὰ πεθάνουμε. Ἐννοοῦμε ἡ ψυχὴ τοῦ νεκροῦ μας νὰ μπεῖ στὴν «μνήμη», δηλαδή, στὴν «δόξα» τοῦ Θεοῦ, στό καδώς καὶ νὰ ἀγιασεῖ. Γιατί ὅλοι οἱ ἅγιοι εἶναι σ' αὐτὴν τὴν μνήμη τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό καὶ λέγουμε «*μετὰ πάντων τῶν ἀγίων μνημονεύσαντες*».

3. Τὴν ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ἔννοια πού ἐδώσαμε παραπάνω, τὴν ἐτόνισε ἰδιαίτερα ὁ προφήτης Ἡσαΐας, γι' αὐτό καὶ συχνὰ κατακλείει τὶς προφητεῖες του μὲ τὴν ἔκφραση ὁ «ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ»! Καὶ ἀπὸ αὐτό φαίνεται ὅτι αὐτὴ πραγματικά εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ Θεοῦ ὡς ἁγίου, ἡ ἔννοια δηλαδή τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, καὶ ὄχι ἡ ἔννοια τοῦ «ἀναμάρτητος». Γιατί τὴν ἔννοια τῆς ἠθικότητας τὴν εἶχε τονίσει ἐνωρίτερα ὁ Ἄμώς γιὰ τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖο παρέστησε ὡς τὸ ἀπόλυτον ἠθικόν Ὄν. Ὁ Ἡσαΐας τώρα τονίζει τὸν Θεὸ ὡς «καδώς» μὲ τὴν ἔννοια τῆς παντοδυναμίας καὶ παντοκρατορίας. Γι' αὐτό καὶ ὁ προφήτης αὐτός, ὁ Ἡσαΐας, μαζὶ μὲ τὸ «καδώς» βλέπουμε νὰ χρησιμοποιεῖ καὶ τὴν λέξη «Σεβαώθ», πού ἔχει ἀκριβῶς τὴν ἴδια ἔννοια μὲ τὸ «καδώς» καὶ σημαίνει τὸν «Κύριον τῶν δυνάμεων». «Καδώς» καὶ «Σεβαώθ» εἶναι οἱ δύο προσφιλεῖς λέξεις τοῦ Ἡσαΐου (βλ. Ἠσ. 1,4. 5,19.24. 10,17.20. 12,6 κ.ἄ.).

Όμως η έννοια του «ἅγιος» στον Θεό δεν περιορίζεται στην φυσική σφαίρα χαρακτηρίζοντας τον Θεό ως τον υπερκόσμιο, ως τον κύριο ὅλης τῆς φύσεως, αλλά επεκτείνεται και στην ἠθική σφαίρα χαρακτηρίζουσα τον Θεό ως τον τέλειον και υπερτέλειον, ως τὸ ἀπόλυτον ἠθικὸν ὄν.

4. Ἡ κύρια ἰδέα καὶ ἀρετὴ, πού ἀπορρέει ἀπὸ αὐτὴν τὴν παράσταση τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ τὴν ὁποία ἀπαιτεῖται νὰ ἐφαρμόσει ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ πετύχει τὴν ἀγιότητά του, εἶναι ἡ πίστη, ἡ ἀπόλυτη πίστη στὸν Θεό. Ἡ πίστη δὲ αὐτὴ ἀναλύεται στὴν ἀπόλυτο πεποίθηση, στὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀνθρώπου στὸν Θεό, καὶ στὸν «φόβο» ἐνώπιόν Του, στὸ δέος ἐκείνο πού γεννᾶται ἀπὸ τὴν συναίσθηση τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας καὶ ἁμαρτωλότητος πρὸ τῆς μεγαλειότητος τοῦ υπερτελείου, τοῦ ἁγίου Θεοῦ, τοῦ καδῶς (βλ. Ἠσ. 7,9. 28,16. 30,15). Γι' αὐτὸ καὶ ὡς μεγάλη ἁμαρτία στὴν Παλαιὰ Διαθήκη τονίζεται, στὸν Ἠσαΐα ἰδιαίτερα, ἡ «ὑβρη» τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερηφάνειά του, ἡ ὑπεροψία του (βλ. Ἠσ. 10,5 ἔξ. 14,13 ἔξ. 16,6 ἔξ. 37,22 ἔξ.). Καὶ ἡ ἀπόλυτος αὐτὴ πίστη τοῦ ἀνθρώπου στὸν Θεό συνεπάγεται βεβαίως τὴν ὑπακοή στὶς ἐντολές Του, τὴν ὑποταγή στὸ θέλημά Του (βλ. Λευιτ. κεφ. 26. Δευτ. κεφ. 28. Ἠσ. 1,2 ἔξ.). Αὐτὰ εἶναι τὰ κύρια, πού πρέπει νὰ ἔχει ὁ ἄνθρωπος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, γιὰ νὰ πετύχει τὴν ἀγιότητά του.

Στὸ σημεῖο πού βρίσκομαι εἶναι ἀνάγκη νὰ πῶ ὅτι καὶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἡ έννοια τῆς ἀγιότητος συνδέεται μὲ τὴν σωστή καὶ καθαρὴ έννοια τοῦ Θεοῦ. Γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ δὲν ὁμιλεῖ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, γιατί τὸ θεωρεῖ δεδομένο ὅτι ὑπάρχει Θεός. Στὴν παλαιὰ Ἀνατολή ὅλοι πιστευαν στὴν ὑπαρξὴ ἀνωτέρων ὄντων πού κυριαρχοῦν στὴν φύση. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὁμιλεῖ μόνο γιὰ περιφρονητὲς καὶ ὑβριστὲς τοῦ Θεοῦ, γιὰ ἀνθρώπους, δηλαδὴ, πού δὲν εἶχαν σωστὴ έννοια Θεοῦ, γιατί ἀρνοῦνταν τὴν κυριαρχία Του καὶ δὲν ἤθελαν νὰ ὑπακούουν στοὺς λόγους Του. Δηλαδὴ, δὲν τὸν θεωροῦσαν «καδῶς», «ἅγιο». Ὁ προφήτης Ἰερεμίας ὁμιλεῖ γιὰ συγχρόνους τοῦ Ἰουδαίουσ οἱ ὁποῖοι ἔλεγαν *lo hu*, «δὲν εἶναι αὐτός» (5,12)! Αὐτὸ δὲν σημαίνει ἀρνηση Θεοῦ, ἀλλὰ σημαίνει ὅτι ἔλεγαν περὶ τοῦ Θεοῦ, «δὲν ἀξίζει αὐτός». Ἀρνοῦνταν, δηλαδὴ, τὴν ἰσχὺ Του, τὴν δυνάμη Του, λέγοντες ὅτι οἱ θεοὶ τῶν Βαβυλωνίων καὶ τῶν Χαναναίων εἶναι ἰσχυρότεροι ἀπὸ τὸν ἰδικὸ τους Γισχβέ (βλ. Ἰερ. 51,17-19). Δὲν ἐπίστευαν, δηλαδὴ, τὸν Θεό τους ὡς «καδῶς», ὡς «ἅγιο», μὲ τὴν έννοια τοῦ παντοδυνάμου καὶ παντοκράτορος. Ἄλλες παρόμοιες ὑβρεις πρὸς τὸν Θεό ὡς ἀδύνατο βλ. εἰς Ψαλμ. 14,1 καὶ 9,25. 9,32. 72,11. 94,7. Σοφ. 1,12. Ἰεζ. 8,13 βλ. καὶ 9,9. Ὡς σὲ παρέκβαση λέγω ἐδῶ ὅτι τὸ ἐρώτημα «ὑπάρχει Θεός;» τίθεται γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν συγγραφέα τοῦ βιβλίου τῆς Σοφίας Σολομώντος, στὴν τελευταία δηλαδὴ ἑκατονταετηρίδα π.Χ. περίπου, ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Αἰγυπτιακῆς διασπορᾶς εἶχαν ὑποστει τὴν ἐπίδραση τοῦ ἐλευθέρου ἑλληνικοῦ πνεύματος. Πρὶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τὸ ἐρώτημα

ήταν: «Υπάρχει Ένας Θεός;». Και οι συγγραφείς της Παλαιᾶς Διαθήκης ἀπαντώντας στρέφονται κατὰ τοῦ συγκρητισμοῦ καὶ τοῦ πολυθεϊσμοῦ.

5. Τελειώνω τὸν ταπεινὸ μου λόγο παρουσιάζοντας μία σπουδαία σχετική μὲ τὸ θέμα μας περικοπή, πού τὴν θεωρῶ ὡς τὴν καλύτερα ἀπὸ ὅλες τὶς περικοπές τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Καὶ γιὰ νὰ μιλήσω μὲ «βελλίτιο» γλώσσα, ἡ περικοπή αὐτή, τὴν ὁποία θὰ ἀκούσετε, «εἶναι μία ὑψηλὴ κορυφὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπ' ὅπου φαίνονται οἱ καθαροὶ οὐρανοὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης»! Εἶναι ἡ περικοπὴ Μιχ. 6,6-8. Στὴν ἀρχὴ τοῦ λόγου μου εἶπα γιὰ τρεῖς ἀρετές, γιὰ τὴν πίστη στὸν Θεὸ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ τὸν «φόβο» πρὸς Αὐτόν. Τὶς ἀρετές αὐτές, τὶς ὁποῖες τονίζει ὁ προφήτης Ησαΐας καὶ ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν παράσταση τοῦ Θεοῦ ὡς καδῶς, ὁπαιτεῖται νὰ ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἀκόμη γιὰ νὰ πετύχει τὴν ἀγιότητά του, πού εἶναι τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου μας. Ἀπὸ τὴν περικοπὴ τώρα τῶν δύο μόνο στίχων τοῦ προφήτου Μιχαίου, θὰ σᾶς πῶ γιὰ ἄλλες τρεῖς ἀρετές, ἀπαραίτητες πάλι γιὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πού συνιστοῦν τὴν οὐσία τῆς θρησκείας. Θὰ πρέπει ὁμῶς νὰ κάνω ἐρμηνεία γιὰ νὰ κατανοήσετε τὸ μεγαλεῖο τῆς περικοπῆς τῶν στίχ. Μιχ. 6,6-8. Παρακαλῶ ἀκούσατε:

Οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς τοῦ προφήτου Μιχαίου (8ος αἰών) ἀναζητοῦσαν μὲν τὸν Θεὸ, ἀλλὰ δὲν εἶχαν σωστὴ ἔννοια Θεοῦ. Καὶ ἐνόμιζαν ὅτι ὁ Θεὸς εὐαρεστεῖται μὲ παχυλές θυσίες κριῶν καὶ μόσχων καὶ μὲ προσφορές ἐλαίου ἢ – τὸ ἀκόμη πολὺ χειρότερο – γιὰ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τους ἐνόμιζαν ὅτι πρέπει νὰ θυσιάσουν τὸ πρωτότοκο παιδί τους. Καὶ ἐρωτοῦν, λοιπόν, τὸν προφήτη Μιχαία:

*6,6 Μὲ τί πρέπει νὰ παρουσιασθῶ στὸν Γιαχβέ,
νὰ προσκυνήσω τὸν ὑψιστὸ Θεό;*

*Πρέπει νὰ παρουσιασθῶ μὲ ὀλοκαυτώματα,
μὲ ἐνιαύσιους μόσχους;*

*7 Εὐαρεστεῖται ὁ Θεός σέ χιλιάδες κριῶν
καὶ σέ μυριάδες ποταμούς ἐλαίου;*

*Πρέπει νὰ προσφέρω τὸν πρωτότοκό μου γιὰ τὴν ἁμαρτία μου,
τὸ γέννημα τοῦ σώματός μου γιὰ τὴν ἀνομία τῆς ψυχῆς μου;*

Στὰ ἐναγώνια αὐτὰ ἐρωτήματα τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του, γιὰ τὸ πῶς ὁ ἄνθρωπος θὰ βρεῖ τὸν Θεὸ καὶ θὰ τὸν εὐαρεστήσει, ὁ προφήτης Μιχαίας ἀπαντᾷ:

*8 Σοῦ ἀναγγέλθηκε, ἄνθρωπε, τί εἶναι καλὸ
καὶ τί ὁ Γιαχβέ ζητᾷ ἀπὸ σένα.*

*Τίποτε ἄλλο, παρά δικαιοσύνη καὶ ἀγάπη νὰ ἐξασκεῖς
καὶ νὰ εἶσαι πρόθυμος στὸ νὰ ἀκολουθεῖς τὸν Θεό σου!*

Ἡ ἀπάντηση αὐτὴ τοῦ προφήτου Μιχαία εἶναι ὕψος! Εἶναι ἡ οὐσία τῆς θρησκείας! Κατὰ τὸν ἀθάνατο αὐτὸ στίχο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸν Μιχ.

6,8, για να πετύχουμε την αγιότητά μας πρέπει: α) Να είμαστε δίκαιοι προς όλους τους ανθρώπους· β) να αγαπάμε όλους· και γ) να είμαστε πρόθυμοι να πράττουμε ό,τι θέλει ο Θεός (*«έτοιμον είναι του πορεύεσθαι μετά Κυρίου του Θεού σου»*, στίχ. 8).

Άς προσέξουμε ότι ο προφήτης στην απάντησή του είπε τό: *«Σου άναγγέλθηκε, άνθρωπε, τί είναι καλό και τί ο Γιαχβέ ζητάει από σένα»*. Πραγματικά αυτά τρία που λέγει εδώ ο προφήτης στον έρωτώντα αυτόν λαό, του τα είχαν πει και οι προηγούμενοι από αυτόν προφήτες, γι' αυτό ο προφήτης μας λέγει *«σου άναγγέλθηκε, άνθρωπε»*. Πριν από τον προφήτη Μιχαία προφήτες με γραπτά κείμενα ήταν ο προφήτης Αμώς πρώτα, ο όποιος έτόνισε πολύ την δικαιοσύνη (βλ. Άμ. 2,6 έξ. 5,11· 4,1 έξ. 3,10· 5,7.10.12.15 κ.ά.)· έπειτα έχουμε τον προφήτη Ωσηέ, που εκήρυξε τον Θεό ως αγάπη και παρουσιάζει τον Θεό να λέγει εκείνον τον άθανατο λόγο στους Ισραηλίτες της έποχής του, που ζητούσαν και αυτοί να βροΐν Τόν Θεό με παχυλές θυσίες: *«Αγάπη θέλω και όχι θυσίες, γνώση Θεού και όχι όλοκαυτώματα»* (Ωσ. 6,6)· Μετά τον Ωσηέ έχουμε χρονολογικώς τον προφήτη Ησαΐα, ο όποιος κήρυξε τον Θεό ως «καδώς», δηλαδή, ως «άγιον», με την έννοια του παντοκράτορος. Και προς τον παντοκράτορα Αυτόν Θεό ο άνθρωπος πρέπει να αισθάνεται προθυμία να υπακούει απόλυτα στο θέλημά Του (Ησ. 6,3.5. 2,10. 8,11 έξ. 30,15. κ.ά.). Ο προφήτης Μιχαίας, λοιπόν, προς τον έρωτώντα αυτόν λαό, τί να κάνει για να εύαρεστήσει τον Θεό, για να γίνει δηλαδή, άγιος, ένώνει την διδασκαλία των προηγούμενων του προφητών, του Άμώς, του Ωσηέ και του Ησαΐου, και λέγει σ' αυτούς, πρώτον, να είναι δίκαιοι· δεύτερον, να ζούν με αγάπη μεταξύ τους και τρίτον, και να είναι πρόθυμοι (*«έτοιμον είναι»*) να πράττουν αυτό που θέλει ο Θεός. Πραγματικά, σ' αυτά τρία συνίσταται όλη ή αγιότητα. Για τό ότι δε ο προφήτης Μιχαίας συνήνωσε σε ένα στίχο όλη την διδασκαλία των προηγούμενων του προφητών διδασκάλων του, θεωρείται ως ο άνώτερος των προφητών!

* Η παρούσα όμιλία του Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως κ. Γερεμίου έξεφωνήθη εις τό ΙΣΤ' Πανελλήνιον Λειτουργικόν Συμπόσιον Σπελεχών Ίερών Μητροπόλεων της Έκκλησίας της Ελλάδος.

Κριτικές παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου για τή νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου (Έπιτροπή Βιοηθικής της Έκκλησίας της Ελλάδος)

Γενικές παρατηρήσεις

Κατά τό ισχύον σύστημα, τό φύλο καθορίζεται μέ βάση τά έξωτερικά γεννητικά όργανα καί στή συνέχεια, ή κατάταξη σέ άνδρικό ή γυναικείο φύλο αναγράφεται στή ληξιαρχική πράξη γεννήσεως του νεογνού. Τό φύλο, ως σημαντικό στοιχείο έξατομικεύσεως του ανθρώπου, διέπεται από τήν αρχή της μή ελεύθερης επίλογής, της σταθερότητας καί της μή μεταβλητότητας.

Γιά παράδειγμα, ή επίλογή φύλου στήν έξωσωματική γονιμοποίηση δέν έπιτρέπεται παρά μόνον για νά αποφευχθεί κληρονομική ασθένεια πού συνδέεται μέ τό φύλο (ΑΚ 1455 § 2). Έτσι τό φύλο ούτε επίλέγεται ελεύθερα, ούτε καί μεταβάλλεται ελεύθερα. Κατ' έξαίρεση, τό έλληνικό δίκαιο μνημονεύει τόν όρο "άλλαγή φύλου" στό ν. 344/1976, άρθρ. 14 (Μεταβολάι στοιχείων ληξιαρχικών πράξεων) καί στό άρθρ. 11 § 3 (ένημέρωση άσθενούς) ν. 3418/2005 πού είναι ό Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας. Για τήν άλλαγή δέν χρειαζόταν ποτέ κάποια δικαστική άδεια, αλλά τό δικαστήριο έκαλείτο νά κρίνει άν δικαιολογείται για πολύ σοβαρούς λόγους ή μεταβολή της ληξιαρχικής πράξης γεννήσεως. Ούτε επιβάλλεται όπωσδήποτε νά προηγηθεί κάποια χειρουργική επέμβαση ή ιατρική θεραπεία. Έπομένως δέν φαίνεται άπαραίτητο ένα νέο νομοθέτημα.

Ειδικές παρατηρήσεις

Τό άρθρο 1 του Σχεδίου Νόμου (στό έξής: ΣχΝ), αναγορεύει τήν αναγνώριση της ταυτότητας φύλου σε στοιχείο της προσωπικότητας του προσώπου καί προβλέπει ότι τό πρόσωπο έχει δικαίωμα στό σεβασμό της προσωπικότητάς του με βάση τά χαρακτηριστικά του φύλου του. Το άρθρο 2 περιέχει στήν § 1 όρισμό της ταυτότητας φύλου καί τονίζει ότι ό τρόπος μέ τόν όποιο τό άτομο βιώνει τό φύλο του μπορεί νά είναι διαφορετικός από τό βιολογικό (καταχωρισμένο) φύλο. Στήν § 2 του ίδιου άρθρου περιγράφονται τά χαρακτηριστικά

φύλου με βάση σωματικά χαρακτηριστικά. Δηλαδή τό άτομο πού έχει δικαίωμα στην αναγνώριση τής ταυτότητας φύλου, όπως τήν αισθάνεται και είναι ανεξάρτητη από τό βιολογικό φύλο, έχει δικαίωμα σεβασμού τής προσωπικότητάς του με βάση χαρακτηριστικά φύλου πού συνδέονται με πρωτογενή και δευτερογενή σωματικά χαρακτηριστικά. Αυτό προξενεί σύγχυση, διότι αναφέρεται και πάλι στό βιολογικό φύλο. Αφενός υπάρχει δικαίωμα αναγνώρισης μίας ταυτότητας, κατά βούληση και αφετέρου τά χαρακτηριστικά φύλου πού δικαιολογούν τόν σεβασμό είναι μόνον βιολογικά. Είναι φανερό ότι φύλο χωρίς αναφορά σέ βιολογικά γνωρίσματα δέν υπάρχει.

Από τό άρθρο 3 προκύπτει ότι στην ουσία δέν υπάρχουν προϋποθέσεις για τήν αλλαγή ή διόρθωση του φύλου, εκτός από τό νά είναι τό άτομο ενήλικο (όρθως) και άγαμο. Πρέπει βεβαίως νά συντρέχει άσυμφωνία ταυτότητας και καταχωρισμένου φύλου, ώστε αυτό νά συμφωνεί στη βούληση, στην προσωπική αίσθηση του σώματος και στην έξωτερική εικόνα, πού δέν αποκλείεται όμως νά βρίσκονται σέ διάσταση και μεταξύ τους. Δέν απαιτείται ούτε ψυχιατρική εξέταση ούτε πάροδος ορισμένου χρόνου άσυμφωνίας. Από τό ένα άκρο, νά απαιτείται όπως οδήποτε νά έχει προηγηθεί ιατρική επέμβαση, φθάνουμε στό άλλο άκρο, νά μήν απαιτείται τίποτε. Ας σημειωθεί ότι και τό ΕΔΔΑ δέχεται ως νόμιμη τήν προϋπόθεση ιατρικής διάγνωσης.

Ός προς τό γάμο, όρθως απαιτείται νά μήν υφίσταται, διότι και αν υφίστατο, θά έθεωρείτο ανυπόστατος μετά τήν μεταβολή, αφού θά επρόκειτο για γάμο μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου. Έγγαμος δέν μπορεί νά ζητήσει διόρθωση φύλου. Δεν απαγορεύεται όμως νά συνάψει γάμο ο άγαμος, εάν διορθώσει τό φύλο του. Αυτό οδηγεί στην ουσία στη σύναψη γάμου μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου, δηλ. στην καταστρατήγηση των προϋποθέσεων του γάμου. Εκτός των άλλων δημιουργεί δισεπίλυτα προβλήματα ως προς τήν απόκτηση τέκνων.

Στό άρθρο 4 ΣΧΝ, προβλέπεται ότι ή διόρθωση γίνεται με δικαστική απόφαση κατά τήν έκούσια δικαιοδοσία. Είναι θετικό ότι ακολουθείται ή δικαστική όδός, αυτό όμως αναιρείται στην ουσία, επειδή ο δικαστής περιορίζεται στό νά δέχεται τή δήλωση του ανθρώ-

που πού επιθυμεί να μεταβάλει φύλο, χωρίς να ελέγχει αν είναι δικαιολογημένη ή αλλαγή ή έστω σοβαρή ή απόφαση του αιτούντος. Με τη δικαστική απόφαση ή οποία έχει άμεση ισχύ, θα διορθωθεί ή ληξιαρχική πράξη γεννήσεως, χωρίς να μνημονεύεται ή δικαστική απόφαση και θα συμμορφώνονται οι υπηρεσίες στις όποιες θα χρησιμοποιείται, χωρίς αντιρρήσεις. Αυτό είναι επικίνδυνο, διότι πλήττεται ή ασφάλεια δικαίου και ή βεβαιότητα δι πρόκειται για τό ίδιο πρόσωπο. Είναι αυτονόητο ότι μία υπηρεσία πρέπει να ελέγχει μήπως έχει γίνει κάποιο λάθος ή πρόκειται για άλλο πρόσωπο.

Στό άρθρο 4 § 4, προβλέπεται ή μεταβολή μόνον μία φορά. Δηλαδή τό ίδιο δικαστήριο θα έλθει και θα αποφανθεί ότι τό πρόσωπο αισθάνεται πάλι όπως τό φύλο πού έγκατέλειψε και στό όποιο θέλει να επανέλθει. Αυτό πλήττει την αξιοπιστία του προσώπου, αλλά και τό κύρος του δικαστηρίου. Αφού όμως στή νέα ληξιαρχική πράξη δέν επιτρέπεται να καταγραφεί ή μεταβολή, τό δικαστήριο δέν θα μπορεί να ελέγχει ότι έχει γίνει ήδη μεταβολή και πιθανόν να πιστεύει ότι ή αιτούμενη μεταβολή είναι ή μεταβολή για πρώτη φορά.

Κατά τό άρθρο 5, ή διόρθωση του φύλου ισχύει έναντι όλων από την καταχώριση στό ληξιαρχείο. Έξακολουθούν να υφίστανται τά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις πού είχαν δημιουργηθεί πριν από την αλλαγή. Επίσης κατά τό επόμενο άρθρο 6, καταβάλλεται κάθε προσπάθεια να τηρηθεί ή μυστικότητα. Η μυστικότητα όμως αυτή δέν είναι δυνατή, διότι θα χρειασθεί να επιβεβαιώνεται κάθε φορά ή ταυτοπροσωπία του προσώπου. Έκτός των άλλων θα δημιουργούνται κίνδυνοι αποφυγής εκπληρώσεως των υποχρεώσεων ή διαφυγής και τραυματίζεται πάλι ή ασφάλεια των συναλλαγών.

Κατά τό άρθρο 5 § 2, αν ό φορέας έχει τέκνα, δέν επηρεάζονται τά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από τή γονική μέριμνα και δέν επέρχεται μεταβολή στή ληξιαρχική πράξη γέννησης των τέκνων. Δηλαδή θα εξακολουθεί να γράφεται τό ίδιο πρόσωπο ως πατέρας ή ως μητέρα. Άρα τό πρόσωπο θα έγγράφεται αλλιώς στή δική του ληξιαρχική πράξη, δηλ. με τό διορθωμένο φύλο, και αλλιώς στή ληξιαρχική πράξη του τέκνου, όπου θα διατηρείται τό καταχωρισμένο φύλο. Αυτό θα δημιουργεί σύγχυση και φανερώνει ένα από τά πολλά αδιέξοδα στα όποια οδηγεί τό ΣχΝ, διότι ούτε και τό αντίθετο

ένδεικνυται, δηλ. νά μεταβληθεῖ καί ἡ ληξιαρχική πράξη τοῦ τέκνου. Ἀκόμη, ἡ μὴ μεταβολή στή γονική μέριμνα, σημαίνει ὅτι τό τέκνο θά ἐξακολουθεῖ νά διαβιώνει ἢ νά ἐπικοινωνεῖ μέ πρόσωπο τό ὁποῖο μετέβαλε φύλο, ἀλλά ἐξακολουθεῖ ἀπέναντι στό τέκνο νά ἐπιτελεῖ τό πρῖν ἀπό τή μεταβολή γονεϊκό πρότυπο. Καί τά δύο παραδείγματα δέν συνάδουν μέ τό συμφέρον τοῦ τέκνου.

Κατά τό ἄρθρο 7 § 1 ΣχΝ, ἡ ἀπόφαση διορθώσεως φύλου ἀρκεῖ νά εἶναι ὀριστική καί τροποποιεῖται ὁ νόμος τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων, κατά τόν ὁποῖο (ν. 344/1976, ἄρθρ. 13 § 1), ἀπαιτεῖται τελεσίδικη δικαστική ἀπόφαση γιά μία μεταβολή. Ἐάν τό φύλο μεταβάλλεται μέ ἀπλῶς ὀριστική ἀπόφαση, στήν οὐσία ἀκυρώνονται τά ἔνδικα μέσα ἐναντίον μίας τόσο σοβαρῆς ἀποφάσεως.

Συγκριτικό Δίκαιο

Στήν Ἀγγλία ὁ Νόμος τοῦ 2004 προβλέπει ὅτι ἕνας εἰδικός γιατρός ἢ ἕνας εἰδικός ψυχολόγος, ὅπως ἐπίσης καί ἕνας δεύτερος γιατρός, ὀφείλουν νά βεβαιώσουν τήν ὑπαρξη μίας "ἐπίμονης δυσφορίας φύλου". Ἐν συνεχείᾳ μία Ἐπιτροπή Εἰδικῶν, ἀποτελούμενη ἀπό γιατρούς καί νομικούς ἀποφασίζει ἂν θά ἐπιτρέψει τήν ἀλλαγὴ τῆς προσωπικῆς καταστάσεως μετά ἀπό μελέτη τοῦ φακέλου.

Στήν Ἰσπανία ὁ Νόμος τοῦ 2007 προβλέπει ὅτι ὁ γιατρός πρέπει νά βεβαιώσει ὅτι ὁ αἰτῶν/ ἡ αἰτούσα ἔχει ψυχιατρική παρακολούθηση γιά δύο ἔτη καί ἔχει ὑποβληθεῖ σέ ὁρμονολογική θεραπεία.

Σχετικοί Νόμοι ὑπάρχουν στήν Πορτογαλία, στό Καντόνι τῆς Ζυρίχης καί στήν Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας ἀπό τό 2011. Ὁ προηγούμενος Γερμανικός Νόμος τοῦ 1980 προϋπέθετε ἐγχείρηση γιά τήν διαδικασία ἀλλαγῆς φύλου. Ἡ σχετική διάταξη κρίθηκε ὡς ἀντισυνταγματική, δηλαδή ὡς ἀντικείμενη στήν ἀρχή τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας καί στήν ἀρχή τῆς ἐλεύθερης ἀνάπτυξης προσωπικότητας".

Συμπέρασμα

Τό ΣχΝ ἀναγνωρίζει τή μεταβολή φύλου μέ βάση τή βούληση τοῦ προσώπου καί ἀνεξάρτητα ἀπό τό βιολογικό του φύλο, στήν οὐσία χωρίς προϋποθέσεις. Με βάση τίς γενικές καί εἰδικές παρατηρήσεις πού προηγήθηκαν, δέν μπορεῖ νά γίνει δεκτό.

Ι΄ ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ
ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΛΑΤΡΕΙΩΝ
14 - 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2017
ΣΟΥΠΡΑΣΛ – ΠΟΛΩΝΙΑΣ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

*

Ἡ Ἰ΄ Διορθόδοξη Συνάντηση τοῦ Δικτύου Πρωτοβουλιῶν Μελέτης Θρησκειῶν καὶ Καταστροφικῶν Λατρειῶν, συνήλθε ἀπὸ τὶς 14 ἕως τὶς 17 Σεπτεμβρίου 2017 στὴν πόλη Σουπράσλ τῆς Πολωνίας, ὑπὸ τὴν εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ.κ. Σάββα, φιλοξενήθηκε ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Μπιαλιστόκ καὶ Γκντάνσκ κ. Ἰάκωβο, μὲ τὴν εὐγενῆ καὶ ὀλοπρόθυμη φροντίδα τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱεράς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Σουπράσλ, καθὼς καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀκαδημίας Σουπράσκα, καὶ ἀσχολήθηκε μὲ τὸ γενικὸ θέμα: «**Φονταμενταλιστικές τάσεις θρησκευτικῶν, παραθρησκευτικῶν λατρειῶν καὶ ἰδεολογικῶν ὀργανώσεων καὶ ἡ ἀλλοίωση τοῦ φρονήματος τοῦ λαοῦ μας: παραδείγματα ἀπὸ τὶς τοπικὲς Ἐκκλησίαις**». Σ' αὐτὴν ἔλαβαν μέρος ἐπίσημοι ἐντεταλμένοι τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν: Τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῶν Πατριαρχείων Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Κύπρου, Ἑλλάδος, Τσεχίας καὶ Σλοβακίας, καὶ τῆς Οὐκρανίας (Πατριαρχεῖο Ρωσίας), δεκάδες εἰδικοί Συνεργάτες ἀπὸ ὅλη τὴν Ὁρθόδοξα καθὼς καὶ ἐκπρόσωπος τῆς Διακοινοβουλευτικῆς Συνέλευσης τῆς Ὁρθοδοξίας.

Μὲ τὶς ἐπιστημονικὰ καὶ θεολογικὰ τεκμηριωμένες εἰσηγήσεις τους οἱ εἰδικοί γιὰ τὸ θέμα ἐρευνητές, σχολίασαν δημοσιευμένους ὀρισμούς γιὰ τὸν φονταμενταλισμὸ, ἀναφέρθηκαν στὴν προτεσταντικὴ προέλευση τοῦ ὄρου, περιέγραψαν φαινόμενα φονταμενταλισμοῦ στὶς διάφορες θρησκείαι μὲ ἔμφαση στὸ ἀκράϊο-ριζοσπαστικὸ Ἰσλάμ, στὶς πολυποικίλες χριστιανικὲς αἵρέσεις, στὶς καταστροφικὲς λατρεῖες, σὲ ἰδεολογικὰ ρεύματα, σὲ ἀποκρυφιστικὲς ὀργανώσεις, σὲ κοινωνικὰ, πολιτικὰ, οικονομικὰ κινήματα, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἀνάμεσα στὸν Χριστιανικὸ κόσμον.

Με τις διεργασίες τῆς Συνδιασκέψεως συνάχθηκαν σημαντικά συμπεράσματα γιά τὰ γνωρίσματα, τήν ἐπικινδυνότητα καί τήν ἀντιμετώπιση συγχρόνων φαινομένων φονταμενταλισμοῦ. Εἰδικότερα, ὡς πρὸς τὰ γνωρίσματα τοῦ φονταμενταλισμοῦ ἀναφέρθηκαν: α) ἡ τυπολατρική προσκόλληση καί ἐμμονή σέ πλανεμένα δόγματα ἢ σέ λανθασμένες ἐρμηνεῖες ὀρθῶν δογμάτων καί ἠθικῶν κανόνων, β) ἡ ἀπόλυτη ἀπαίτηση μέ κάθε μέσον, κυρίως αὐτό τῆς ἐπιβολῆς, γιά ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας κατὰ τήν ὑποκειμενική τους ἀποψη, καί γ) ἡ υἱοθέτηση συχνά βιαίων ἀντιδράσεων καί συμπεριφορῶν, ὄχι μόνον σωματικῶν, ἀλλά καί ψυχολογικῶν.

Διαπιστώθηκε ὅτι δέν μπορεῖ νά κρίνεται μία πίστη ὡς φονταμενταλιστική ἀπό τίς φονταμενταλιστικές ἐνέργειες ὀρισμένων πιστῶν τῆς, ἀλλά ἀπό τήν ἴδια τῆ διδασκαλία καί τίς ἀρχές τῆς. Τονίσθηκε ἰδιαίτερα ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Πίστη καί Παράδοση καί ἡ ὑγιῆς ἀφοσίωση σέ αὐτές, ποτέ δέν ὀδηγεῖ στό φονταμενταλισμό.

Ὡς πρὸς τήν ἐπικινδυνότητα, ἐπισημάνθηκε ὅτι τὰ συνεχῶς αὐξανόμενα φαινόμενα φονταμενταλισμοῦ, πού ἐκδηλώνονται μέ φανατισμό, μισαλλοδοξία, ἐκδικητικότητα, ψυχολογική βία καί τρομοκρατικές ἐνέργειες, ἀποτελοῦν πολύ σοβαροὺς καί ἄμεσους κινδύνους γιά τήν ἀνθρώπινη κοινωνία. Ἰδιαίτερα τονίσθηκαν οἱ καταστροφικές ἐπιδράσεις ἀπό τή ραγδαία ἐξάπλωση τῶν ἀποκρυφιστικῶν πρακτικῶν σε ζωτικούς τομεῖς γιά τή σωματική, ψυχική καί πνευματική ὑγεία τῶν παιδιῶν, ὅπως αὐτή τοῦ παιγνιδιοῦ, τῆς μάθησης καί τῆς διασκέδασης.

Τέλος, σχετικά μέ τήν ἀντιμετώπιση τοῦ φαινομένου τοῦ φονταμενταλισμοῦ, ὑποστηρίχθηκε ὅτι ἡ ὑπέρβασή του, μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ μέ τήν ἀξιοποίηση τῆς θεολογίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία διastηρεῖ τήν ἀκαινοτόμητη ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια, το χριστομίμητο ἦθος καί τήν αὐθεντική μυστηριακή ζωή.

Ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανός, ὅταν εἶναι ἀφοσιωμένος στήν ὀρθή Πίστη, ὅταν τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, ὅταν δέχεται τήν ἄκτιστη θεία χάρη μέ τή συμμετοχή του στά ἅγια Μυστήρια, τότε πορεύεται πρὸς τήν πνευματική τελείωση, τήν κατὰ χάρη θέωση, καί ἀποκτᾷ τήν ποιότητα τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, αὐτοῦ πού γνωρίζει νά «ἀληθεύει ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφ. 4,15) καί νά «ἀγαπᾷ ἐν ἀληθείᾳ» (Α' Ἰωάν. 3,18) καί δέν μπορεῖ νά ἐνεργεῖ φονταμενταλιστικά. Αὐτός ὁ «καινός» (καινούργιος) ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος, ἀποτελεῖ τή μοναδική ἐλπίδα τῆς σύγχρονης ἀνθρωπότητας, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ἀπελπιστικά στά καταστροφικά ὄρια τῶν συμπληγᾶδων τοῦ φονταμενταλισμοῦ.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΥΨΩΣΙΝ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

του Παν. Αρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαθανασίου,
Γεροκήρυκος Μητροπολιτικού Ναού τῶν Ἀθηνῶν

Ω τρισμακάριστον ξύλον!
Ω ξύλον ἄχραντον
Ὡ οἶον δῶρημα, τοῖς βροτοῖς κεχάρισται!
Σταυρός ὁ πανάγιος
Χαίροις ὁ ζωφόρος Σταυρός
Χαίροις ὁ τοῦ Κυρίου Σταυρός

*

Ἐορτάζουμε σήμερα τὴν Παγκόσμιον Ὑψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων τιμῶσα τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ καθιέρωσε σχετικὰς ἐορτάς.

Τυχάνουν γνωστὰ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τόσον μὲ τὴν εὑρεσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπὸ τὴν ἀγίαν Ἑλένην ἀρχὰς τοῦ 4^{ου} αἰῶνος, τὴν ἐορτὴν τῶν Ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν ὑψωσιν τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ Πατριάρχου Μακαρίου, ὅσον καὶ ἀργότερον ἀρχὰς τοῦ 7^{ου} αἰῶνος μὲ τὴν ἐπανάληψιν τῆς ὑψώσεως ἐπὶ Πατριάρχου Ζαχαρίου τὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου.

Οὕτω κατέστη σπουδαιωτάτη ἡ Δεσποτικὴ ἐορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση.

Ἀλλὰ διατί ἡ τιμὴ, τὸ σέβας, ἡ ἐορτὴ τοῦ Σταυροῦ; Διότι ὁ Κύριος ἀποθανὼν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἠγίασεν Ἀυτὸν. Εἶναι ἡ ὑπερτάτη θυσία!

Ὁ Σταυρὸς θεωρούμενος μέχρι τῆ Σταύρωσι ἀτιμωτικὸν ξύλον, ὄργανον ἐπαισχύντου θανατώσεως, κατασχύνης σύμβολον, κατέστη τὸ «τρिसμακάριστον ξύλον», ὄργανον καὶ σύμβολον θυσίας, σωτηρίας καὶ χάριτος. Καθ' ὅτι ὁ Κύριος: «ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Φιλιππ. 2, 8).

Τὸ γεγονὸς τῆς Σταυρώσεως καταγράφει τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀπειρίας ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γὰρ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου καθ' ὅτι (οὕτω... ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν,

ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχει ζωὴν αἰώνιον, Ἰω. 3, 16). Ὁ Σταυρωθεὶς Κύριος κατανικᾷ διὰ τοῦ Σταυροῦ τὸν ἔσχατον ἐχθρὸν τὸν θάνατον. Τοῦτο δὲν κατανοεῖται ὀρθολογικᾶ. Βιώνεται. Ἡ ἀνθρώπινη διαλεκτικὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοήσῃ τι σημαίνει ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου. Ἐδῶ ἔχουμε τὴν ὑπερβάλλουσα γνώση, τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Σταυρὸς εἶναι μυστήριον θεῖον, σὺν σχέδιον τῆς θείας οἰκονομίας. Καὶ ὁ Ἀπ. Παῦλος διακηρύττει: «Ἡμεῖς κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον. Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν». Εἶναι ὡστόσο ὁ Σταυρὸς, Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία» (Α' Κορ. 1, 23-24).

Ἐκτοτε ὁ Σταυρὸς καθίσταται σύμβολον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Συμβολίζει τὴν βαθυτάτη ἐννοια τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπον.

Τὸ σύμβολον, γενικῶς τὰ σύμβολα, τὰ ἐξωτερικὰ αὐτὰ σημεῖα συνδέονται μὲ τὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξη, ἱστορία, τίς ἰδέες, τὸν πολιτισμό. Ἀποτελοῦν ἀναφορὰς σὲ ἐννοιες, ἀντιλήψεις γιὰ τὸ Θεό, τὸν ἄνθρωπον, τὸν κόσμον. Εἶναι καὶ τύπος ἀλλὰ καὶ οὐσία. Ὁ Σταυρὸς λοιπὸν εἶναι τὸ ἱερότατον σύμβολον τοῦ Χριστιανισμοῦ! Εἶναι τίτλος τιμῆς γιὰ τὴν πνευματικὴν μας ἐλευθερία.

*Εἶναι πιστῶν τὸ στήριγμα
Χριστιανῶν ἡ ἐλπίς
τῆς ὄντως χαρᾶς σημεῖον
παρηγορία – παραμυθία
σημεῖον ὑπομονῆς - ἀντοχῆς
νίκη καὶ τραῦμα κατὰ τῶν δαιμόνων
δοτὴρ χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος.*

Ἴδού τώρα ἕνα ἀπάνθισμα ἀπὸ τὸ θεολογικὸ κῆρυξ τῶν πατέρων. Οἱ θεοφόροι Πατέρες κατ' ἐξοχὴν γράφουν, ὑπομνηματίζουν, ἐξυμνοῦν, παρουσιάζουν τὸν Τίμιον Σταυρόν:

1. Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος θὰ πεῖ ὅτι ὁ Τίμιος Σταυρὸς τυγχάνει:
*«τὸ τοῦ Πατρὸς θέλημα
ἢ τοῦ Μονογενοῦς δόξα
τὸ τοῦ Πνεύματος ἀγαλλίαμα
ὁ τῶν Ἀγγέλων κόσμος
τῆς Εκκλησίας ἢ ἀσφάλεια».*
2. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὁ ἡρωϊκότερος τῶν Ἁγίων θὰ διατυπώσῃ:
«Σταυρὸς ἐπήγνυτο (πήγνυμι)=ἐστάθη

καὶ ἡ εἰδωλολατρία κατεστρέφετο

Σταυρὸς ἐγείρετο

καὶ ἡ διαβολικὴ δυναστεία κατεδικάζετο».

3. Ὁ φιλόσοφος νοῦς τῶν Πατέρων, Γρηγόριος Νύσσης θὰ πεῖ ὅτι ὁ Σταυρὸς εἶναι:

«τῶν κακῶν ἀλεξιτήριον», δηλαδὴ ἀποκρούει κάθε κακὸ.

4. Ὁ δογματικὸς πατὴρ Ἰ. Λαμασιηνὸς:

ὄπλον καὶ τρόπαιον κατὰ τοῦ διαβόλου (εἶναι δύναμις καὶ ξύλον αἰώνιας ζωῆς).

5. Ὁ σοφὸς ἡσυχαστὴς Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς θὰ γράψει:

«Οὐ μόνον ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ

ἀλλὰ καὶ ὁ τύπος θεῖος καὶ προσκυνητὸς

σφραγὶς ὧν ἱερὰ καὶ αἰδέσιμος

ἀγιαστικὴ καὶ τελεστικὴ τῶν τοῦ Θεοῦ ἀγαθῶν

τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων».

6. Καὶ ὁ τῶν νεοτέρων χρόνων ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς θὰ κηρύξει τονίζοντας:

«Ἀδελφοί μου νὰ μὴ σᾶς λείψει ἀπὸ τὸ χέρι σας ὁ Σταυρὸς, εἴτε τρώγετε, εἴτε πίνετε, εἴτε περιπατεῖτε, εἴτε ἐργάζεσθε».

Καὶ βεβαίως παντοῦ εἰς τὴν θεολογίαν, λατρείαν καὶ τέχνην κατέχει κεντρικὴ βασικὴ θέση ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου. Δὲν νοεῖται ἑναρξίς καὶ λήξις λειτουργικῆς πράξεως ἀνευ τοῦ σημείου τοῦ Σταυροῦ. Δεσπόζει ἀπανταχοῦ τῶν ναῶν, ὑπερκείμενος τῶν στεγῶν, τῶν τρούλλων, τῶν κωδωνοστασιῶν. Ὑπάρχει εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ὀπισθεν αὐτῆς, εἰς τὰ λειτουργικὰ βιβλία, τὰ ἄμφια, τὰ ἱερὰ σκευὴ ὡς ἐπίσης καὶ στὴν Ὑμνολογία καὶ τὰ εἶδη αὐτῆς. Παντοῦ εἰς τὰ ἱερὰ κείμενα πολλάκις γίνεται ἀναφορὰ στὸ Σταυρὸν. Ἡ ὀρθόδοξος εὐσέβεια καὶ εὐλάβεια τιμᾷ τὸν Σταυρὸν ὡς πανίσχυρον «φυλακτόν», ἔστω καὶ θρόμματα ἐξ αὐτοῦ. Τὸ δὲ ἑλληνικὸν Γένος μας, τὸ ὀρθόδοξον χριστιανικόν, ἔχει ἀείποτε εἰς τὴν σημαίαν τὸν Σταυρὸν ὡς ἔθνικὸν σύμβολον τιμιώτατον.

Εἰδικότερα τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὀφείλουμε νὰ σκεφθοῦμε καὶ νὰ ἔχουμε εἰς τὰς προσευχὰς μας κατ' ἔξοχὴν τοὺς συνανθρώπους μας ὁπου γῆς τοὺς ἐγγύς καὶ τοὺς μακρὰν, ὄσους δοκιμάζονται σκληρὰ, θλίβονται, ὑποφέρουν, βασανίζονται. Ἄλλοι εἶναι ἐγκαταλελειμμένοι, σὲ μοναξιά, ἀπόγνωση, κατάθλιψη, χωρὶς στέγη καὶ τροφή, πεινῶντες καὶ γυμνητεύοντες, στὸ βουβὸ κλάμα, στὴν ποικίλη δοκιμασία τῆς ζωῆς,

στά όρια τής απελπισίας και αϋτοχειρίας. Σήμερα σκεπτόμεθα και τούς χριστιανούς στη Μ. Ανατολή, οί όποιοι τόσον άπηνώς διώκονται. Ιδιαίτερα προσευχόμεθα για τὰ πτωχά και όρφανά παιδιά, τούς πρόσφυγες.

Αλλά και μιá άλλη κατηγορία έρχεται στη σκέψη μας. Έκείνους που βλασφημούν και ύβρίζουν, πολεμούν και έχθρευόναται τόν Σταυρόν του Κυρίου. «Ού γάρ οίδασι τί ποιούσιν». Αλλοίμονον, έχουν αποκλείσει από τή ζωή τους τόν ουρανό. Είναι οί φρονούντες μόνον τὰ επίγεια.

Ας προσέξουμε όμως:

Ο Σταυρός είναι αγάπη, ειρήνη, καταλλαγή, σωτηρία για όλους. Καθ' ότι τήν πικρία του ματαιού τούτου κόσμου διαλύει ή γλυκύτης του Σταυρού του Κυρίου. Η όδός του Σταυρού ξέρουμε, οδηγεί στην Ανάσταση. Όσο θλιβόμεθα τόσον να άτενίζομεν τόν Σταυρόν. Ο μεγάλος πονεμένος και θλιμμένος είναι ο Κύριος, όστις χαρίζει τήν Λύτρωσιν και τήν Ανάστασιν!

Ένώπιον λοιπόν του Σταυρού καθορώντες τόν Σταυρόν. Ένώπιον του Σταυρού ο σύγχρονος άνθρωπος. Αυτός ο άνθρωπος έχει τήν ελευθερία και τήν δυνατότητα.

Ισχύει τó τετράσημο:

1. Να θεωρήσει τόν Σταυρόν καύχημα ή αισχύνη Για τόν μέγιστο Παύλο ο Σταυρός ήταν καύχημα.

2. Να ανασταυρώνει τόν Χριστόν με τή ζωή του ή να προσκυνά δι' επάνοδον εις οικείωσιν του Θεού και ευλογίαν.

Ο ιερός ύμνογράφος προλαμβάνει και προτρέπει: «Δεύτε προσκυνήσομεν, πιστοί, τó πανσεβάσμιον ξύλον, έν ω ό Ποιητής των άπάντων ύψώθη».

Εύχηθείτε, Μακαριώτατε, διηνεκάς να ψελλίζομεν με ιερή κατάνυξη, με φόβο δια τήν άμαρτίαν μας και με χαρά δια τήν σωτηρία μας:

«Τόν Σταυρόν Σου Χριστέ προσκυνομεν και τήν άγίαν Σου Ανάστασιν ύμνοϋμεν και δοξάζομεν».*

* Η παρούσα έξεφωνήθη κατά τήν θείαν Λειτουργίαν ιερουργοϋντιος του Μακαριωπάου Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ^{ος} Γερωνύμου Β' εις τόν Ι.Ναόν Αγίου Διονυσίου του Αρεοπαγίτου (14-9-2014).

ΡΕΪΚΙ

Μία άνορθόδοξη θεραπεία μέ άποκρυφιστικά στοιχεία

*Του Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου,
Έπικούρου Καθηγητού Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ*

Βασικός τρόπος έκφρασης και παρουσίας του άκρως άντιχριστιανικού φαινομένου της "Νέας Έποχής" στό χώρο της υγείας άποτελούν οι λεγόμενες Άνορθόδοξες ή ένεργειακές "θεραπείες", οι όποιες στεροούνται έπιστημονικού χαρακτήρα. Μεταξύ αυτών των άνορθόδοξων "θεραπειών" συγκαταλέγεται και τό «Ρέϊκι»¹.

1. Τί είναι τό Ρέϊκι

α) Σύμφωνα μέ έντυπο του χώρου: «Τό Ρέϊκι είναι μία καθαρή θεραπευτική ένέργεια και δέν έχει καμμία σχέση μέ όποιαδήποτε θρησκεία ή κοσμοθεωρία, ούτε άνταγωνίζεται άλλης μορφής θεραπευτικές άγωγές. Τό Ρέϊκι άποκαθιστά τήν έπαφή μας μέ τήν ξεχασμένη άπό καιρό, αλλά πανίσχυρη ζωτική ένέργεια». Εύσταθει ό ισχυρισμός, ότι τό Ρέϊκι δέν έχει καμμία σχέση μέ όποιαδήποτε θρησκεία; Άναμφιβόλως όχι. Δεν έπιβεβαιώνεται. Πώς προήλθε το σύστημα Ρέϊκι *Mikao Usui*, σκαπανέας του όποίου ύπήρξε άργότερα γιά τήν περαιτέρω διάδοσή του στις Η.Π.Α. και άπό εκεί στην Εύρώπη ή *Hawayo Takata* (1900-1980), άφού διαδέχθηκε τήν *Chujiro Hayashi*; Σύμφωνα μέ τους έκπροσώπους του χώρου, και έφόσον δέν θεωρήσουμε μύθο τά περί του ίδρυτή του συστήματος, όπως ύποστηρίζουν πολλοί ειδικοί, προέκυψε μέσα άπό μία διαδικασία έσωτερικής αναζήτησης του Ίάπωνά έμπνευστή του *Mikao Usui* (1862-1926).

Τί περιελάμβανε αυτή ή διαδικασία; Περιελάμβανε διαλογισμό, νηστεία, προσευχή, μελέτη ιερών θρησκευτικών βιβλίων άπωανατολικής θρησκευτικότητας σέ βουδιστικό μοναστήρι στην Ίαπωνία και άπόσυρση στό *Κουριγιάμα*, πού θεωρείται ιερό βουνό στην Ίαπωνία. Και τελικά μία άποκαλυπτική έμπειρία-όραμα πού είχε, πάντα κατά τους ισχυρισμούς τους, ως άποτέλεσμα νά του άποκαλυφθούν όρισμένα σανσκριτικά ιερά σύμβολα. Τί διαπιστώνουμε έν

προκειμένου; Ότι όλη ή διαδικασία έσωτερικής αναζήτησης του ίδιου του Ρέϊκι Μίκασο Usui έχει έκδηλο το θρησκευτικό στοιχείο².

β) Υπάρχει και μία άλλη παρουσίαση πιο αποκαλυπτική για το χαρακτήρα του Ρέϊκι, για την παρουσία του νεοεποχίτικου και αποκρυφιστικού στοιχείου.

Διαβάζουμε σέ έντυπο του χώρου: «Τό Ρέϊκι έχει σκοπό νά περιβάλλει μέ τήν θείκή του ούσία τά μπλοκαρισμένα μας ένεργειακά κέντρα και νά μās άφυπνίσει σταδιακά, ώστε νά διευρύνουμε τη συνειδητότητά μας, πέρα από ό,τι έμείς θεωρούμε φυσιολογικό. (...) νά έμπιστευόμαστε τήν έσωτερική μας καθοδήγηση, αυτήν τήν έσωτερική μας φωνή, πού δέν προέρχεται από τήν προσωπικότητα, αλλά από τόν Λνώτερο έαυτό μας και μās οδηγεί στην επίγνωση του ποιοί ακριβώς είμαστε» (σ.Σ. οί ύπογραμμίσεις δικές μας). Τί βλέπουμε σ' αυτό τό απόσπασμα; Διαπιστώνουμε ξεκάθαρα μία κλασική νεοεποχίτικη όρολογία και θέσεις πού βρίσκουμε στόν ευρύτερο αποκρυφιστικό χώρο.

2. Οί βαθμοί και οί μήσεις του Ρέϊκι

Τό Ρέϊκι ως σύστημα έχει τρεις βαθμούς μήσης (καί άλλους 4) μέ αντίστοιχες μήσεις και τή χορήγηση συμβόλων. Τί προϋποθέτουν όμως και πού αποβλέπουν οί βαθμοί και οί μήσεις; Μας πληροφορεϊ σχετικά έντυπο του χώρου:

Η ένέργεια Ρέϊκι διοχετεύεται από τό Σύμπαν και περνάει μέσα από τόν διοχετευτή, πού λειτουργεί σαν κανάλι. Για νά γίνει κανείς "κανάλι" τής ένεργειας Ρέϊκι πρέπει νά έχει πάρει τίς αντίστοιχες μήσεις από κάποιον μνημένο, πού συνηθίζεται νά λέγεται "Ρέϊκι Μαστερ" ή "δάσκαλος Ρέϊκι"».

Και οί μήσεις; Αφού έπισημάνουμε ότι, ιδίως στό δεύτερο και περισσότερο στόν τρίτο βαθμό, κοστίζουν και αρκετά χρήματα, θεωρούνται σύμφωνα μέ τήν τυπικά νεοεποχίτικη και αποκρυφιστική όρολογία του χώρου «ένεργειακοί συντονισμοί», μέσω του δάσκαλου, για νά μεταφερθεί ή συμπαντική ένέργεια στόν μυσούμενο³.

Για τόν χαρακτήρα των μήσεων διαβάζουμε πάλι σέ έντυπο του χώρου τά έξής αποκαλυπτικά: «Οί μήσεις στό Ρέϊκι είναι μυστικές. (...) Τά σύμβολα πού χρησιμοποιούνται στις μήσεις είναι μυστι-

κά και μόνο μυημένοι σε αυτά μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν κατάλληλα. Ακόμα, σύμβολα που αλλάχτηκαν και που δεν μεσολάβησε σωστή μύηση σε αυτά, οδηγούν σε ενεργειακούς χώρους άγνωστους, που κανείς δεν ξέρει τις συνέπειες. (...) Η χρήση των συμβόλων του Μίκαιο Ιισυί είναι απαραίτητη για την πρόσβαση στην παγκόσμια ενέργεια, που ονομάζουμε Ρέικι».

Τί είναι αυτά τα σύμβολα; Ένα είδος μάντρας, δηλαδή, μαγικών στοιχείων⁴. Στη συνάφεια αυτή ο Hansjorg Hemminger, ένας γερμανός ειδικός έρευνητής του χώρου των Σεκτών και των Κοσμοθεωριών της Ευαγγελικής Εκκλησίας της Γερμανίας και μέλος της ειδικής επιτροπής του γερμανικού κοινοβουλίου για της Σέκτες, όμως σαφώς για ένα είδος μαγικής χρήσης των συμβόλων από τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία μύησης του Ρέικι⁵.

Και η προέλευση των συμβόλων; Σύμφωνα με ένα ξένο δάσκαλο του Ρέικι και συγγραφέα ειδικού έγχειριδίου γι' αυτό: «Η προέλευση των Συμβόλων του Δεύτερου Βαθμού του Ρέικι παραμένει ανεξιχνίαστη, μιά και εμφανίζονται και στον αρχαίο σινοϊσμό, (...) και στον αρχαίο βουδισμό». Και στο έρωτημα γιατί τόση μυστικότητα γύρω από το Ρέικι, ο ίδιος ο δάσκαλος απαντά: «δεν είναι κάτι που μπορεί να συζητηθεί ανοιχτά με ανθρώπους που δεν είναι μυημένοι».

3. Περίεργα φαινόμενα στα πλαίσια της μύησης

Δεν απουσιάζουν ούτε αυτά. Οί όπαδοί του Ρέικι τα ονομάζουν ενεργειακά φαινόμενα. Ποια είναι αυτά; Μας πληροφορεί ειδικό έγχειρίδιο του Ρέικι, με την προτροπή στους μυσούμενους να μη δώσουν περαιτέρω σημασία σ' αυτά, γιατί είναι απλώς παρενέργειες: «Μετά τη μύηση, μπορεί τα χέρια μας, ή σπονδυλική στήλη ή τα άκρα μας ν' αρχίσουν να ζεσταίνονται ή να καίνε. Μπορεί ν' αρχίσουμε να νιώθουμε πράγματα, που ποτέ δεν είχαμε νιώσει πριν. Μερικοί μπορεί ν' αρχίσουν να διακρίνουν αύρες, να ακούνε καινούργιους ήχους ή μυρίζουν νέες οσμές». Εμείς θα αναρωτηθούμε όλα αυτά είναι μόνο παρενέργειες ή και κάτι άλλο;

4. Τα Πνεύματα Θεραπείας του Ρέικι

Σε έλληνικά έντυπα του χώρου δέν γίνεται, τουλάχιστον δημοσίως, λόγος γι' αυτή τήν παράμετρο, πλήν όμως είναι και αυτή ύπαρκτή και εξόχως αποκαλυπτική γιά τό τί υπάρχει πίσω από τό Ρέϊκι. Θά παραθέσουμε μία δημοσιευμένη μαρτυρία κάποιας κυρίας, πού κατέφυγε σέ θεραπεία Ρέϊκι και συνέχισε νά ασχολείται μέ αυτό. Προϊόντος του χρόνου αισθανόταν μία παράξενη παρενέργεια. Κάποιος μιλούσε από μέσα της. Μία φωνή πού δέν μπορούσε να τήν έλέγχει. Όταν τηλεφώνησε μέ άγωνία στόν θεραπευτή Ρέϊκι, αυτός τής άπάντησε: «Αυτό είναι Οαυμάσιο Jill. Έχετε επιλεγεί από τά πνεύματα θεραπείας του Ρέϊκι. Θά είναι οί σύντροφοί σας για πάντα τώρα»⁶. Τά δικά μας σχόλια έν προκειμένω περιτεύουν. Είναι εύκολο νά αντιληφθεί κάποιος περί τίνος πρόκειται. Άπλώς νά υπενθυμίσουμε ότι και αυτό τό περιστατικό επιβεβαιώνει τό χαρακτηρισμό του Ρέϊκι, από τόν ειδικό γερμανό έρευνητή γιά θέματα αίρέσεων και παραθρησκείας Reinhart Hummel (1930-2007), ως μορφή «“θεραπευτικής” μαγείας από τήν Ιαπωνία»⁷.

5. Συνδυασμός του Ρέϊκι και μέ άλλες αποκρυφιστικές πρακτικές

Δάσκαλοι και όπαδοί του παραδοσιακού Ρέϊκι, προϊόντος του χρόνου, δέν άρκέστηκαν μόνο στην παραδοσιακή του μορφή. Προχώρησαν στό συνδυασμό του Ρέϊκι και μέ άλλες αποκρυφιστικές πρακτικές. Έτσι, βλέπουμε σέ νεοποχίτικα έντυπα και διαδικτυακούς τόπους νά διαφημίζονται Άγγελικό Ρέϊκι, Κρυσταλλικό Ρέϊκι, Λαιτάριαν Ρέϊκι, Καρούνα Ρέϊκι, Σαμπάλλα Ρέϊκι κ.ά.

6. Μία εύλογη άπορία.

Εάν τό Ρέϊκι ήταν άχρωμο θρησκευτικά, όπως ισχυρίζονται κάποιοι, και είχε όλα αυτά τά τόσο έλκυστικά και ευεργετικά αποτελέσματα, τά όποια συνοδεύουν τήν προβολή του, τότε πώς δικαιολογείται τό γεγονός ότι ειδικά λεξικά, πού αναφέρονται στόν αποκρυφιστικό χώρο, περιέχουν, σύν τοις άλλοις, και τό λήμμα Ρέϊκι⁸;

Είναι γνωστό ότι σέ τέτοια έργα καταγράφονται κινήσεις, ομάδες, πρακτικές, θεωρίες, αρχές, γεγονότα, τά όποια έχουν άμεση ή έμμεση σχέση μέ τόν συγκεκριμένο χώρο. Είναι προφανές,

λοιπόν, ότι κάποια σχέση υπάρχει μεταξύ της έν λόγω ανορθόδοξης νεοεποχίτικης "θεραπείας" και του ευρύτερου αποκρυφιστικού χώρου.

7. Μία τελική επισήμανση

Τό Ρέικι, όσο και αν προβάλλεται με ένα έλκυστικό λεξιλόγιο ως «ένεργειακή θεραπεία» ουδέτερη ή άχρωμη θρησκευτικώς στην πραγματικότητα αποτελεί μία νεοεποχίτικη σύνθεση με συγκρητιστικά θρησκευτικά στοιχεία, αποκρυφιστικές πρακτικές με ένα μονιστικό προσανατολισμό. Είναι αυτόνομο ότι ο χριστιανός δεν μπορεί να έχει καμμία σχέση με τό Ρέικι.

Η οποιαδήποτε εμπλοκή με το Ρέικι ενέχει τεράστιους πνευματικούς κινδύνους, ενώ ή τυχόν χρήση και επίκληση μυστικών συμβόλων - μάντρας, στα πλαίσια των μύσεων και των διαφόρων συντονισμών προερχομένων από οποιοδήποτε έξωχριστιανικό μεταπιατικό θρησκευτικό χώρο, συνιστά ουσιαστικά εκ μέρους του χριστιανού και χωρίς, ίσως, να τό έχει συνειδητοποιήσει αποδοχή και έπιτροφή στα όσα αποτάχθηκε κατά την ιερή στιγμή του αγίου βαπτίσματός του.

Σημειώσεις:

1. Βλ. M. York, *Historical Dictionary of New Age Movements*, 2004, σσ. 154-155.
2. Τά θρησκευτικά στοιχεία, τά όποία περιέχει από διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις της Άπω Ανατολής στό υπόβαθρό του τό Ρέικι βλ. R. Hempelmann u.a (Hrsg), *Panorama der neuen Religiosität*, 2001, σσ. 384-385.
3. Για την αποκρυφιστική κατανόηση του όρου ένέργεια και στην περίπτωση του Ρέικι βλ. Cl. Knepper, *Energie (Esoterik)*, στό *Materialdienst EZW9* (2012), σσ. 351-355.
4. Πρβλ. Reiki, στο R. Hauth(Hrsg), *Kompaktlexikon Religionen*, 1998, σσ. 290-291.
5. Βλ. H. Hemminger, *Geister, Hexen, Halloween. Esoterik und Okkultismus im Alltag. Ein Ratgeber für Eltern*, 2004, σ. 134.
6. Βλ. Ρέικι, στό Περ. Ο Έρευνητής της Αληθείας, τ. 25, Ιαν-Φεβρ. 2004, σ. 16.
7. Βλ. R. Hummel, *Reiki- Heilungs magie aus Japan*, στο *Materialdienst EZW 549* (1991), 163-164)
8. Βλ. π.χ. R. Biewald, *Kleines Lexikon des Okkultismus*, 2005, σ. 150. L. Gassman-M. Kotsch(Hrsg), *Kleines Esoterik Handbuch* 2007, σσ.223 -226.

ΜΝΗΜΗ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Τοῦ Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτου κ. Νεκταρίου Ἐπιτροπάκη

Πρωτοσυγκελλεύοντος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν

Στὶς χιλιοτραγουδισμένες πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τὶς μεγάλες κοσμοπολίτισσες, ὁ κόσμος μὲ ἔντονο θρησκευτικὸ συναίσθημα, χτίζει περιλαμπρούς Ναοὺς. Μὲ φλογερὴ ἀγάπη γιὰ τὴν Παιδεία ἰδρύει περίφημα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα καὶ ὀργανωμένες Βιβλιοθήκες. Μὲ παροιμιώδη φιλαλληλία δημιουργεῖ κλινικὰς καὶ ἰατρεία, διοργανώνει καλλιτεχνικὰς ἐκδηλώσεις, ξεχύνεται σπὶς ἐξοχὰς καὶ τὰ Προσκυνήματα. Στὰ χωριὰ πάλι ποὺ τὰ δροσιζοῦν οἱ πνοαὲς τῶν μικρασιατικῶν βουνῶν ἢ τὰ χαϊδεύουν τὰ γαλάζια νερὰ τοῦ Αἰγαίου μας καὶ τὰ ὁμορφαίνουν οἱ δροσερὲς πηγές, τὰ ἀμπέλια, τὰ δασάκια, οἱ ἐλιές, τὰ σπίτια μὲ τὰ ἀετώματα καὶ τοὺς σταυροὺς στὶς στενωσιές, ὁ κόσμος χαρωπὸς καὶ ξέγνοιαστος μοιάζει νὰ ζεῖ πανηγύρι. Νὰ ζεῖ ζωὴ εἰρηνικὴ ποὺ θὰ τὴν ἀναπολεῖ νοσταλγικὰ τὰ πικρὰ καὶ δίσεκτα χρόνια ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν.

1922. Χρόνος ζοφερός γιὰ τὴν Μικρὰ Ἀσία. «*Ραχήλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν*». Ἡ Εὐανθία, χήρα Νικολάου Ἐπιτροπάκη ἀπὸ τὰ Ἀλάτσατα, δὲν κατορθώνει νὰ φθάσει στὴ Χίο, ποὺ ζοῦν πρόσφυγες ἤδη τὰ τέσσερα παιδιὰ της: ὁ Ἴπποκράτης, ὁ Ἀσκληπιός, ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ἡ Μαρία. Περιμένει τὰ στερνοπούλια της τὸν Γιωργὴ καὶ τὸν Ἀναστάση. Μάταια ὁμως, ἀφοῦ τοὺς ἔχουν σκοτώσει οἱ Τούρκοι στὰ κτήματά τους στὴν ἐξοχή. Ἐκείνη, ἀνήμπορη τὴν ὥρα τοῦ φευγιοῦ, σπρώχνεται στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, κόβουν τὰ δάχτυλά της γιὰ νὰ πάρουν τὰ βλογημένα δακτυλίδια τοῦ ἀρραβῶνα της κι ἀφήνει τὴν τελευταία της πνοή, μάρτυρας μαζί μὲ τόσους ἄλλους στ' ἀγιασμένα χώματα τῆς Ἰωνίας.

Ἐνενηνταπέντε χρόνια μετὰ ἀπὸ τὴ μεγάλη καταστροφὴ καὶ τὸν ξεριζωμὸ τοῦ μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ, ἡ εὐχή σας, Σεβασμιώτατε, δίνει τὴ μεγάλη τιμὴ στὸν διοέγγονό της νὰ ὁμιλεῖ σήμερα, ἡμέρα μνήμης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας στὸν Ἱερὸ τοῦτο Ναὸ. Δὲν θὰ ἀναφέρουμε οὔτε τὸν ἀριθμὸ τῶν μαρτυρικῶ θανάτῳ σφαγιασθέντων καὶ τελεωθέντων ὑπὸ τῶν Τούρκων, γνωστὸ τοῖς πᾶσι. Οὔτε σεβάσμια πρόσωπα Ἱεραρχῶν, ἱερέων, διακόνων, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν, ποὺ κυκλώνουν ἤδη τὸν Θρόνο τοῦ Ἐσφαγμένου Ἀρνίου, ἀλλὰ γιὰ τὸ καθῆκον ὄλων μίας μεγάλης κληρονομιάς.

Οί παππούδες καὶ οἱ γιαγιάδες ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια δὲν ὑπάρχουν. Πέθαναν μὲ τὸ ὄραμα τῆς ἐπιστροφῆς στὰ πατρογονικά παραδείσια χώματα, στὴν τελευταία ἐπίγεια πνοή τους. Τὸν πόνο καὶ τὴ νοσταλγία τους τὰ βιώσαμε οἱ νεότεροι βλέποντάς τους νὰ νιώθουν ἀνέστιοι κι ἄς ἀπέκτησαν περιουσίες, χρήματα, πλούτη καὶ ἀγαθὰ στὸν τόπο μας. Πολλὰ βιβλία ἔχουν γραφεῖ ἐκτοτε μέχρι τὶς μέρες μας καὶ θὰ γράφονται σὰν γλυκὸ καὶ πικρὸ μνημόσυνο σὲ κάποιον ποὺ χάθηκε ἀλλὰ δὲν λησμονιέται. Ἄς εἶναι καὶ τούτη ἡ προσφορά ἀκοίμητο καντήλι στὴ μνήμη τους, δάφνη, γιασεμί καὶ μυρτιά στὴ μνήμη τους, σπονδὴ στὰ μαρτύριά τους, ποὺ μὲ διάφορους καὶ κυρίως βίαιους τρόπους ἔχασαν τὴ ζωὴ τους στὸν μακρινὸ καὶ λατρεμένο τόπο τους, γιὰ νὰ θυμόμαστε οἱ ἐπιγενόμενοι τὴν φωτεινὴ παρουσία τους.

Ἡ τρισχιλιάχρονη ἱστορία μᾶς ἄφησε τὰ δαχτυλικά της ἀποτυπώματα πάνω σ' ὀλόκληρη τὴ Μικρὰ Ἀσία, στὶς παραλίες, στὴ θάλασσα, σὲ κάμπους κι εὐφορες πεδιάδες, σὲ δύσβατα κι ἀπόκρημα βουνά. Ἀκόμα καὶ τώρα ἐγκαταλελειμμένα κτίρια μὲ τὶς σκεπές τους, ἐκκλησιές καὶ μοναστήρια μὲ τὰ καμπαναριά τους λογχίζουν τὸν θόλο τοῦ οὐρανοῦ, γιὰ νὰ παρακινήσουν τοὺς ἀγίους νὰ κατεβοῦν στὴ γῆ.

Ἐνα πανηγύρι γίνεται τοῦτες τὶς μέρες στὸν οὐρανὸ τῆς πατρώας γῆς, τῆς καθημαγμένης καὶ σταυρωμένης γιὰ μᾶς Μ. Ἀσίας, ἀπ' ὅπου ἐξαφανίστηκε ὡς ὄντοτητα ὁ πανάρχαιος ἑλληνισμὸς. Στὰ ματωμένα ἐκεῖνα χώματα ἑκατομμύρια ἑλληνικῶν ψυχῶν φτερουγίζουν ἀπὸ βουνά, δάση, κάμπους, ἀκρογιαλιές, καὶ τὴν γαλανὴ θάλασσα. Συμμετέχουν σὲ παρατεταμένες ἀγρυπνίες, ὅπου μοιρολογοῦν γι' αὐτὰ ποὺ ἔφυγαν καὶ σφράγισαν τὸ τέλος. Παροῦσες ὁμως αὐτές θὰ διαφεντεύουν, παντοπινοὶ φύλακες, τὰ δίκαια τῆς ἱστορίας μας. Θὰ τελοῦν μνημόσυνα σὲ μάρτυρες καὶ μαρτυρίες τριῶν χιλιάδων χρόνων, ποὺ πέρασαν αἰχμάλωτες τοῦ παρελθόντος καὶ θὰ κάνουν πορεῖες διαμαρτυρίας γιὰ τὰ λάθη ποὺ προσπαθοῦν νὰ μᾶς ἐπιβάλουν.

Στὸν ἀντίποδα αὐτῶν ἐμεῖς οἱ ἀπόγονοι καὶ κληρονόμοι πρέπει νὰ μεταφέρουμε τὸ βαρὺ αὐτὸ φορτίο στοὺς ὤμους μας καὶ νὰ τὸ προσφέρουμε ἀτόφιο στὴ νέα γενιὰ πιστεύοντας ἀκράδαντα ὅτι τὸ 1922 ἀποτελεῖ ὀρόσημο ἱστορικὸ γιὰ τὸν ἑλληνισμὸ καὶ τὴ δημιουργία σύγχρονου κράτους.

Γιὰ δεκοετίες, τὴν ὅλη μικρασιατικὴ τραγωδία τὴν κάλυπτε ἓνα πικρὸ πέπλο ἀφωνίας μὲ κυρίαρχο ἰδεολογικὸ πλαίσιο τὴν λήθη καὶ μόνον μέσα στὰ σπίτια τῶν προσφύγων κυριαρχοῦσε ἡ ζῶσα ἱστορία μὲ θρύλους,

παραδόσεις και τραγούδια που άναπολουσε νοσταλγικά, δραματικά και τραγικά την μυριόχρονη ιστορική παρουσία σ' ολόκληρη την ιωνική γη. Τα αισθήματα του πόνου, του ξεριζωμού, της νοσταλγίας και της μνήμης όλων των χαμένων διατηρήθηκαν ζωντανά στον προσφυγικό κόσμο και ως κιβωτός παρακαταθήκης καταγράφηκαν και καταγράφονται για να ενισχύσουν την ατομική αλλά και συλλογική μνήμη των απογόνων των προσφύγων. Συγχρόνως επιδιώκουν να ενσωματώσουν τα τότε τραγικά γεγονότα στην εθνική μνήμη του νεώτερου έλληνισμού όχι ως συνωπισμό στην προκυμαία της Σμύρνης, αλλά ως τη χειρότερη καταστροφή μετά την πτώση της Βασιλεύουσας, αφού έκτοτε έσβησε ο φωτοδότης φάρος του έλληνισμού.

Στο χώρο της ανατολής υπήρχε παρούσα ή Ελλάδα· ή Ελλάδα των ιδεών, των λόγων, των τεχνών, ή Ελλάδα του πολιτισμού . Εκεί πρόσωπα και γεγονότα, άγιοι, αυτοκράτορες, ήρωες και μάρτυρες της πονεμένης πατρίδας ζωντανεύουν στο είκονοστάσι της ψυχής μας, θεματοφύλακες των ιερών μας παραδόσεων. Για το λόγο αυτό πρέπει να κηρύσσουμε νοερή επιστράτευση για να κερδίσουμε τις μάχες της λήθης κατανικώντας τους αιώνες. Να καλπάζουμε πάνω στο κάτασπρο άλογο της φαντασίας και να περιηγηθοῦμε στην ιστορία και τους θρύλους συναπαντώντας εκεί τους άθανάτους. Να προσκυνοῦμε στις πληγές αλλά και στο μεγαλείο τους και να τους φέρνουμε χειροπιαστούς σάρκινους κι όλοζώντανους μπροστά μας, πρότυπα ιδανικά για να μάς έμψυχώνουν στη δύσκολη πορεία μας και να μάς μεταλαμπαδεύουν τη φλόγα της ελληνικής ιδέας.

Το 1922 είναι ο κύριος τόπος μνήμης για τους απογόνους των προσφύγων αλλά και για τους υπόλοιπους Έλληνες. Ήταν και είναι ένα τραγικό γεγονός, μία άπώλεια, μία όριστική έξοδος από πεφλημένους και προσιώνιους τόπους με λαμπρή ιστορική πορεία. Οι διαφορετικές γενιές των προσφύγων με τις τραγικές ιστορικές άφηγήσεις που έχουν άκούσει από τους δικούς τους, τα θεωρούν πλέον δικές τους έμπειρίες, για να άποτρέψουν την έξασθένηση της προσφυγιᾶς αλλά και της μικρασιατικής μνήμης μετασχηματίζοντας το τραῦμα του διωγμού σε ιερή παρακαταθήκη.

Σήμερα που πολλοί πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και ταγοί πνευματικοί της Τουρκίας δέχονται άνεπιφύλακτα τον όρο γενοκτονία και την άποδεικνύουν με έπίσημα ιστορικά έγγραφα κρίνοντας τον τότε έπικρατοῦντα όθωμανικό έθνικισμό και την σημερινή μετεξέλιξή του, ίσως βρεθούν και πάλι φωνές

πού θά ἀμφισβητήσουν τήν γενοκτονία πού συντελέστηκε στόν ἑλληνισμό τῆς Ἰωνίας καί τοῦ Πόντου μέ σαθρά ἐπιχειρήματα ὑποβαθμίζοντας τὸ μέγεθος τῆς τραγωδίας σ' ἓνα ἀπλὸ συμβάν πού συνέβη στὰ τόσα στὸ διάβα τῆς ἱστορίας μας.

Δέν προσπαθοῦμε νὰ ὑποδαυλίσουμε φανατισμούς καί μίση. Δέν πρέπει ὅμως νὰ λησμονιέται καί ἡ Ἱστορία. Οἱ κραυγές τῶν νεκρῶν καί τῶν προσφύγων παραμένουν σκληρές καί ἠχηρές, ὅπως γράφει ὁ νομπελίστας ποιητής μας Ὀδυσσεύς Ἐλύτης «*τὰ θεμέλιά μου στὸ βουνὰ καὶ τὰ βουνὰ σηκώνουν οἱ λαοὶ στὸν ὄμο τους καὶ πάνω τους ἡ μνήμη καίει ἄκαυτη βᾶτος*».

Τὰ μαρτυρολόγια καί τὰ συναξάρια δέν σβήνουν· προέχει ὅμως ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν εἰρήνη καί τὸν ἄνθρωπο. Μέσα στὴν ἱστορία βέβαια πολλές φορές τὸ ἀπροσδόκητο διαφεύδει τὰ σχέδια τῶν ἰσχυρῶν καί ἐπιβάλλει τὸ δίκαιο· ἄλλωστε ὁποιοῦ τοῦ μέλλει ἀνάσταση τὸ Γολγοθᾶ διαβαίνει. Ἄς θυμηθοῦμε τὸ ποίημα τοῦ Γεωργίου Λθᾶνα γιὰ τὸ στερνὸ καράβι πού ἔφυγε ἀπὸ τίς χαμένες πατρίδες καί τὴν ὥρα τοῦ χαμοῦ φόρτωσε τὴν ἐλπίδα τοῦ ξαναγυρισμοῦ ὡς τὸ μόνο του θησαυρὸ. Ἄς τὸ καλέσουμε νὰ μᾶς δώσει πάλι τὴν ἐλπίδα:

*« Ἐλα μικρὸ καράβι, ἔλα ξεφόρτωσε!
δῶσ' μας τὸ θησαυρὸ σου κι ἀνοιξε τὰ πανιά
ὀλόγισια γιὰ τὴ Σμύρνη καὶ γιὰ τὸ Μουδανιά».*

Καί γιὰ νὰ εἶναι ἀναπαιμένες οἱ ψυχές τους ἄς προσευχηθοῦμε ὅλοι στὸν Θεὸ τῶν Δυνάμεων μέ τὴν προσευχὴ ἐκείνων τῶν παππούδων καί τῶν γιαγιάδων μας: «*Θεέ μου, βοήθησέ μας καὶ φώτισέ μας νὰ μὴν ξεχάσουμε ποτέ πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ φονικό*». Ἡ μνήμη τους αἰωνία!*

* Ἡ παρούσα ἐξεφωνήθη τὴν 17ην Σεπτεμβρίου ἐ.ε. εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγίου Χαραλάμπους Βαρβασίου κατὰ τὴν τέλεισιν τοῦ Ἱ. Μνημοῦνου τῶν θυμάτων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς.

Οί στρατιωτικοί ήγήτορες στο Έπος 1940 καί ή αντίσταση στην ξένη Κατοχή 1941 - 1944

Του κ. Γωάννου Δάφνη, Υποστρατήγου έ.ά.

Η ΔΡΑΣΗ τών ήγητόρων του 1940 πραγματοποιήθηκε στά πλαίσια τών σχεδίων του Αρχιστρατήγου, καί ή αντίσταση τών ήγητόρων στην τριπλή κατοχή τής Ελλάδος 3,5 έτών κατά του Άξονα έκδηλώθηκε σύμφωνα μέ τόν τρόπο πού έκαστος Άξιωματικός έκτιμούσε τά γεγονότα, μέ όδηγό αρχικά τό Σχέδιο ΙΒΑ του ΓΕΣ. Παραπέμπουμε σέ πολλά στελέχη βαθμού Υποστρατήγου καί κάτω, πού άναδείχθηκαν άξιοι τής πατρίδος, διαπρέψαντες στό Ήπειρωτικό Θέατρο Έπιχειρήσεων καί στά πρόσ βορράν Μέτωπα, καθώς καί στους άγώνες 1041 - 1944. Κατωτέρω θά άναφερθούμε ένδεικτικά (δειγματοληπτικά) σέ μερικά όνόματα, πού κατά τή γνώμη μας άντανακλούν στό σύνολο τών στελεχών 1940 - 1944.

α. Υποστράτηγος Χαράλαμπος Κατσιμήτρος, Διοικητής VIII Μεραρχίας. Όργάνωσε τήν άμυνική μάχη στην ζωτικής σημασίας τοποθεσία «Ελαία Καλαμά» κατά τρόπο άριστοτεχνικό καί άποτελεσματικό. Άπέκρουσε τίς άλλεπάλληλες λυσσαλέες επίθέσεις δύο Ίταλικών Μεραρχιών επί 8ήμαρο στό πρώτο δεκαήμερο Νοεμβρίου 1940 κατά τρόπο νικηφόρο, άποσπώντας τόν θαυμασμό ήμετέρων καί ξένων.

β. Ταγματάρχης Μαρδοχαΐος Φριζής, Διοικητής Άποσπά-σματος Άώου. Έκλεισε άποτελεσματικά τά περάσματα στην άριστερή όχθη του Άώου ποταμού. Έπεσε ήρωϊκώς μαχόμενος στην Πρεμετή.

γ. Υποστράτηγος Γ. Στανωτάς, Διοικητής τής Μεραρχίας Ίππικού, μέ πετυχημένες έπελάσεις στην Άνω Κοιλάδα Άώου, έπέφερε καίρια πλήγματα στην Ίταλική Μεραρχία «Τζούλια», έμποδίζοντάς την από τό νά καταλάβει τήν διάβαση Μετσόβου.

δ. Συνταγματάρχης Σ. Δημάρατος, Διοικητής Ταξ/ρχίας Ίππικού. Μέ κεραυνοβόλες έπελάσεις στην Άνω Κοιλάδα Σαρανταπόρου έκλεισε τά δημιουργηθέντα ρήγματα τίς τρεις πρώτες ήμέρες του πολέμου. Οί δύο Σχηματισμοί Ίππικού συγκλίνουν πρόσ Δίστρατο όπου καί συναντώνται στίς 8-11-1940.

ε. **Συνταγματάρχης Κων/νος Δαβάκης**, Δ/τής Αποσπάσματος Πίνδου. Έδωσε επί τριήμερον σκληρές μάχες κατά τής προελαύνουσας Μεραρχίας Αλпинιστών στην Πίνδο. Τραυματίσθηκε βαριά στην άντεπίθεση τής Φούρκας.

ζ. **Υποστράτηγος Ι Μεραρχίας Β. Βραχνός**, Διοικητής. Άντεπιτίθεται 2-11-1940 κατά τής «Τζούλιας» στη φούρκα με τά γνωστά αποτελέσματα. Μετέπειτα, 9-25/3/1941 ό Βραχνός θά άναδειχθεί ό ύπερασπιστής του «Βερντέν» τής Ελλάδος ύψ. 731 και θά άναμετρηθεί και πάλι με τή Μεραρχία «Τζούλια» στην Κλεισούρα. Τό 1943 θά συλληφθεί με τόν Παπάγο και 5 άντιστρατήγους από τούς Γερμανούς και θά έγκλειστεί στό Νταχάου.

η. **Υποστράτηγος Χ. Ζυγούρης**, Διοικητής ΙΧ Μεραρχίας. Ένώ ή επίθεση τής «Φεράρα» στό Καλιπάκι βρίσκεται σέ πλήρη εξέλιξη, ό Ζυγούρης με τήν ΙΧ άντεπιτίθεται στόν τομέα Κρυσταλλοπηγή Μπιγλίστα και καταλαμβάνει έδάφη έντός του άλβανικού έδάφους. Τά έδάφη αυτά θά χρησιμοποιηθούν ως βάσεις για τήν εύρύτερη προέλαση του Στρατου μας πρός Κορυτσά. Ό Ζυγούρης, μετέπειτα, μεταβαίνων στην Αίγυπτο, άναλαμβάνει τήν Διοίκηση τής Μεραρχίας του Έλληνικού Στρατου με τίς 3 Ταξιαρχίες, Ι Κατσώτας, ΙΙ Μπουρδάρας, ΙΙΙ Τσακαλώτος.

θ. **Υποστράτηγος Γ. Λάβδας**. Τό 1940 Διοικητής ΙΙ Μεραρχίας άντεπιθέσεως «σάρωσε» τίς έχθρικές δυνάμεις τό 3ο 10ήμερο Νοεμβρίου 1940 στη θέση Βίγλα - Γεροπλάτανος και στη φάση τής προελάσεως έφθασε καταδιώκοντας τόν έχθρό μέχρι τήν Πρεμετή. Στην Κατοχή ό Λάβδας σχημάτισε Όργάνωση Έθνικής Άντιστάσεως με τήν έπωνυμία «Άνεξάρτητος Μεραρχία Χ».

ι. **Άντισυνταγματάρχης Γ. Γρίβας**: Άρχηγός τής Όργανώσεως Χ.

Ό Τσακαλώτος στό βιβλίο του «Η μάχη των Όλίγων» γράφει: «Άπό των πρώτων μηνών 1941 (έννοεί των μηνών κατοχής άρα Ιούνιο 1941) άνήκα στην Όμάδα Σπηλιωτόπουλου (έπιτροπή 6 συνταγματαρχών) υπό τάς διαταγάς τής κυβερνήσεως Μ. Ανατολής. Καί με έντολή του Άρχιστρατήγου και των Σωματαρχών του «ΟΧΙ», άπεφασίσθη ή άποστολή μου στη Μ. Ανατολή με είδική άναφορά στόν άείμνηστο Βασιλέα Γεώργιο Β΄ διά τόν καθορισμόν διοικητου και κατευθύνσεων των έν Ελλάδα άξιωματικών.

«Ως Διοικητής έπροτεινέτο ό άντιστράτηγος Γ. Κοσμάς και ό Άντιστράτηγος Ν. Παπαδόπουλος», (Θ. Τσακαλώτου «Η μάχη τών Όλίγων», σελ. 88.).

Στρατηγός Ναπολέων Ζέρβας, Ίδρυτής και Άρχηγός Όργανώσεως ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ. Επιχειρησιακός Διοικητής στό έγχείρημα Γοργοποτάμου 25-11-1942. 100 σημαντικές μάχες κατά του κατακτητή. **Άντισυνταγματάρχης Π. Νικολόπουλος**, Έπιτελάρχης στό Στρατηγείο ΕΔΕΣ (Δερβιζιανα) Άρχηγός ΓΕΣ 1957-1959.

Συνταγματάρχης Καμάρας, Δ/τής ΙΧ Μεραρχίας ΕΔΕΣ.

Λοχαγός Γ. Αγόρος, Δ/τής 3/40 ΣΕ ΕΔΕΣ-Μάχη Μένινας 17-18/8/1944 102 Γερμανοί αίχμάλωτοι, Ύπαρχηγός ΓΕΣ 1962-65.

Λοχαγός Γ. Περίδης, Δ/τής Συν/τος Κράψης ΕΔΕΣ Μάχη Δρίσκου κατά Γερμανών. 1967 Δ/τής Γ΄ΣΣ (Κομοτηνή).

Άνθυπολοχαγός Γ. Τσουμάνης, Δ/τής Λόχου Ύπαρχηγείου Ζαγορίου Λυγεράκη. Δ/τής ΑΣΔΕΝ 1974.

Λοχαγός Μπάλκος Άναστ., Δ/τής Τάγματος Σουλίου ΕΔΕΣ, Ύπουργός ΔΤ 1974.

Λοχαγός Χ. Παπαδάτος, Δ/τής 24 ΣΠ Πρεβέζης ΕΔΕΣ, 1967 Δ/τής ΑΣΔΕΝ.

Άνθυπολοχαγός Ί. Ντέτσικας, 1943 Δ/τής Ύπαρχηγείου Κονίτσης ΕΔΕΣ, Δ/ντής Γραφείου ΥΕΘΑ 1964-65.

Ταγματάρχης Κολιόπουλος, Διοικητής Ύπαρχηγείου Πωγωνίου ΕΔΕΣ.

Λοχαγός Γ. Λυγεράκης, Διοικητής Ύπαρχηγείου Ζαγορίου ΕΔΕΣ. Τό 1947 (Χριστούγεννα) ώς Διοικητής του 527 ΤΠ, μαζί μέ τούς Ταγματάρχες **Ε. Ζαχαράκη**, **Π. Παπαθανασίου**, Δ/τής - Ύποδ/τής 3ης ΜΟΚ, έλυσαν τήν πολιορκία τής Κονίτσης.

Λοχαγός Ε. Ζώτος, Δ/τής Ύπαρχηγείου Φιλιατών ΕΔΕΣ 1943-44 Μάχες Καλαμά κατά Γερμανών. **Συνταγματάρχης Χ. Τσιγάντες**, Διοικητής ΙΛΜΑ, **Άνθυπολοχαγός Κ. Κόρκας**, ΙΛΜΑ.^{1*}

* Τό παρόν ελήφθη έκ τής Έφημερίδος «ΕΣΤΙΑ», έτος 141ον, αριθμ. φύλ. 40828, Σάββατον 12 - Κυριακή 13 Αύγουστου 2017.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

*Γράφει ο Κωνσταντίνος Χολέβας,
Αρχισυντάκτης περιοδικού «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».*

Στήν επικαιρότητα καί πάλι βρίσκεται τό ζήτημα της Έκπαιδευτικής Μεταρρυθμίσεως. Δυστυχώς ή συζήτηση επικεντρώνεται στόν τρόπο είσαγωγής στά ΑΕΙ καί ΤΕΙ, στίς λεγόμενες Πανελλήνιες έξετάσεις. Παλαιότερα τίς λέγαμε είσαγωγικές καί νομίζω ότι αυτός είναι ό όρθότερος όρος. Αλλά ή ούσία μιās πραγματικής έκπαιδευτικής μεταρρυθμίσεως πρέπει νά είναι άλλη: Νά άπαντά στό έρώτημα: Τί άνθρωπο θέλουμε νά διαπλάσουμε; Ή Παιδεία μέ Π κεφαλαίο διά-μορφώνει χαρακτηρες. Θέλουμε άνθρωπους μέ σεβασμό στόν Θεό, στόν συνάνθρωπο, στήν πατρίδα καί στόύς νόμους ή άπλώς κάνουμε μεταρρυθμίσεις γιά νά φανούμε «μοντέρνοι» καί νεωτεριστές;

Έπειδή ό Σεπτέμβριος είναι ό μήνας πού άνοίγουν τά σχολεία καταθέτω όρισμένες σκέψεις καί προτάσεις:

Πρώτον. Κάθε προσπάθεια έκπαιδευτικής μεταρρυθμίσεως πρέπει νά έκκινεί από την παραδοχή ότι στό σχολείο δέν στέλνουμε τά παιδιά μόνον γιά νά μάθουν πληροφορίες καί νά άποκτήσουν έναν όγκο γνώσεων, αλλά παραλλήλως, θά έλεγα πρωτίτως, γιά νά διαμορφώσουν χαρακτηρα. Σχολείο πού δέν διαπλάθει ήθος δέν είναι σχολείο, αλλά έργοστάσιο κατασκευής ρομπότ. Καί οι στρατηγοί του Χίτλερ είχαν γνώσεις, ήξεραν μάλιστα από στήθους πολλούς στίχους του Όμήρου καί των Αρχαίων Κλασικών. Δέν είχαν, όμως, ήθος καί ανθρωπιά. Μετά την άπαγγελία στίχων καί την άκρόαση κλασσικής μουσικής πήγαιναν καί έκτελούσαν χιλιάδες Έλληνες στό Δίστομο, στό Καλάβρυτά, στήν Κάνδανο της Κρήτης κ.α. Η μεταρρύθμιση δέν πρέπει νά άπομακρύνει τά παιδιά μας από μαθήματα ήθοπλαστικά όπως είναι ή Ιστορία, ή Ορθόδοξη Χριστιανική Άγωγή (Θρησκευτικά) καί άλλα. Μόρφωση σημαίνει διά-μόρφωση χαρακτηρων. Ειδικά δε στήν εποχή μας, μέ την επίδραση πολλών άρνητικών προτύπων, ό δάσκαλος μαζί μέ τον γονέα έχουν

τήν εϋθύνη νά διαμορφώσουν ολοκληρωμένους χαρακτήρες και υπεύθυνους δημοκρατικούς πολίτες μέ υγιή πατριωτισμό.

Δεύτερον. Θεωρώ λανθασμένη τήν πρόταση πού ἀκούεται ἀπό όρισμένα χείλη, ότι δηλαδή είναι ανάγκη νά μειώνουμε συνεχώς τήν ύλη. Ἡ πρόταση ἀναφέρεται κυρίως στό Λύκειο και στην προετοιμασία τών μαθητῶν για τήν εισαγωγή στα Α.Ε.Ι. Αν ισχύσει, όμως, θα συμπαράσχει και άλλες βαθμίδες της εκπαιδευσεως. Φυσικά δέν διαφωνούμε νά γίνει κάποια ἀφαίρεση έπουσιωδών κεφαλαίων. Όμως, ως θέμα αρχής, ή λιγότερη προσπάθεια, ή ήσπων προσπάθεια πού έλεγαν οι παλαιότεροι, όχι μόνο δέν βοηθεϊ, αλλά βλάπτει τούς νέους. Μόνον αν κοπιήσεις θα πετύχεις στη ζωή σου. Αν τούς συνηθίσουμε από τά πρώτα βήματα στην φιλοσοφία της όλο και λιγότερης προσπάθειας, τούς έθίζουμε στη χαλάρωση και στην όκηνηρία. Όσοι δώσαμε εισαγωγικές έξετάσεις πρό τεσσάρων - περϊπου- δεκαετιών θυμόμαστε ότι ή ύλη της Ιστορίας για τή Νομική, τή Φιλοσοφική και τή Θεολογική Σχολή ξεκινούσε από τούς αρχαίους Αιγυπτίους και έφθανε μέχρι τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Κι όμως γενιές Έλλήνων έξετασθήκαμε και έπιτύχαμε μέ αυτή τή μεγάλη ύλη και δέν πάθαμε τίποτε, ούτε βαρυκομήσαμε. Σήμερα ή ύλη του μαθήματος περιορίζεται σε 100 σελίδες και πάλι γίνεται συζήτηση για μείωση! Τό ουσιαστικό δέ έρώτημα είναι: Πόσο καλά μάθαμε έμεις οι παλαιότεροι τήν Ιστορία και πόσο οι σύγχρονοι νέοι μας; Έδώ παίζουν ρόλο και τά βιβλία. Πολλά από τά σημερινά έγχειρίδια Ιστορίας στερούν τά παιδιά μας από τή γλαφυρή αφήγηση, από τήν προβολή ήρωικών προτύπων, από τόν ένθουσιασμό και τή συγκίνηση τών ένδόξων στιγμών. Περιορίζονται στην προβολή οικονομικῶν στοιχείων και στην παράθεση αναλύσεων μέ βάση τόν υλιστικό μονισμό. Αν διδάσκεις στα παιδιά ότι στη ζωή του ανθρώπου υπάρχουν μόνον τά υλικά κίνητρα και δέν προβάλλεις τήν αυτοθυσία και τή γενναιότητα, τότε διαμορφώνεις νέους και νεες μέ ψυχολογικά προβλήματα. Χωρίς έλπίδα, χωρίς ιδανικά.

Τρίτον. Είναι λάθος νά χρησιμοποιούνται ή παγκοσμιοποίηση και ή -άμφιλεγόμενη- πολυπολιτισμικότητα ως δικαιολογίες για ριζικές αλλαγές στα μαθήματα πού διαμορφώνουν τήν έθνική

ταυτότητα. Οί αλλαγές του Σεπτεμβρίου 2016 στά Θρησκευτικά και οί προτεινόμενες από τό Ίνστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής αλλαγές στην Ίστορία βρίσκονται σέ λανθασμένη κατεύθυνση. Η Έλληνορθόδοξη Παιδεία κράτησε όρθιο τό Γένος μας σέ πολύ πιο δύσκολες περιόδους. Σήμερα μπροστά στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική κρίση χρειάζονται τά παιδιά μας νά ανιλήσουν θάρρος από την Παράδοση και την πολιτιστική μας ιδιοπροσωπία. Νά έχουν ρίζωμα στο παρελθόν και έλπίδα για τό μέλλον. Η άποκοπή τους από την Ορθόδοξη Χριστιανική Αγωγή και από τους ήρωες και μάρτυρες του Έλληνισμού θά τους καταστήσει ανθρώπους χωρίς πρότυπα, χωρίς πυξίδα στη ζωή, χωρίς προοπτική για τό μέλλον.

Τέταρτον. Άς μήν δίδουν οί άρμόδιοι ύποσχέσεις ότι θά καταργηθούν οί εισαγωγικές εξετάσεις για την Τριτοβάθμια Έκπαίδευση. Δέν ύπάρχει έναλλακτική λύση. Ούτε είναι δυνατόν νά εισάγονται όλοι άνευ εξετάσεων και μειά νά μεταφέρεται ή ευθύνη και τό άγχος στους καθηγητές των Πανεπιστημίων, οί όποιοι θά καλούνται νά κάνουν τό ... ξεκαθάρισμα. Άς καθιερωθεί ένα σύστημα εισαγωγής σταθερό για 20 χρόνια τουλάχιστον και άς κατοχυρωθεί συνταγματικώς, ώστε νά μήν τροποποιείται κάθε δύο χρόνια.

Πέμπτον. Άς μήν λησμονείται, ότι οί ρίζες των προβλημάτων βρίσκονται στο Δημοτικό Σχολείο. Τό ότι έχουμε σήμερα φοιτητές που δέν γνωρίζουν όρθογραφία και σύνταξη δέν όφείλεται στο φόρτο μελέτης του Λυκείου. Όφείλεται στην ύποβάθμιση του γλωσσικού μαθήματος σέ όλες τις κατώτερες βαθμίδες. Όφείλεται στην ουσιαστική κατάργηση της Έκθέσεως Ιδεών και στον έξοβελισμό των καλών Έλλήνων λογοτεχνών από τά διδακτικά βιβλία. Μία ουσιαστική μεταρρύθμιση θά ήταν νά αρχίσει ή διδασκαλία των Αρχαίων Έλληνικών από την Ε' Δημοτικού μέ ευχάριστο τρόπο, πχ. μέσα από τά Θρησκευτικά μέ τή βοήθεια όρισμένων προσευχών. Πρόσφατα πειράματα ψυχολογικών εργασιών στη χώρα μας έχουν αποδείξει ότι τά Αρχαία και τό πολυτονικό βελτιώνουν τις έγκεφαλικές και όπτικοαντιληπτικές ικανότητες των μαθητών του Δημοτικού. Ίκανότητες, οί όποιες θά

χρησιμοποιηθούν αργότερα από τό παιδί σέ όλα τά μαθήματα π.χ. Μαθηματικά καί ὄχι μόνο στό γλωσσικό μάθημα. Ἄς δώσουμε αὐτή τήν εὐκαιρία στά παιδιά μας. Ἄν θέλουμε νά κάνουμε βήματα πρός τά ἔμπρός καί ὄχι πρός τά πίσω.

Βλέπουμε τήν κυβέρνηση τοῦ Μακρόν στή Γαλλία νά βασιζει τήν ἐκπαιδευτική μεταρρύθμιση στά Ἀρχαῖα Ἑλληνικά, τήν ὥρα πού ἐμεῖς τά ὑποβαθμίζουμε. Ἀκούσαμε τόν τέως Πρόεδρο τῶν ΗΠΑ Μπαράκ Ομπάμα, ἐδῶ στήν Ἀθήνα, νά ἀναλύει μέ θαυμασμό τόν Ἐπιτάφιο τοῦ Περικλέους, τόν ὁποῖο κάποιοι κατήγγησαν στό ἑλληνικό Λύκειο, καί νά ὑμνεῖ τόν Ἐθνεγέρτη Ἐπίσκοπο πού σήκωσε τό λάβαρο τοῦ 1821, δηλαδή τόν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανό, τόν ὁποῖο ἀρνοῦνται ἢ χλευάζουν οἱ ἐν Ἑλλάδι ψευδοπροοδευτικοί. Ἄν δέν σοβαρευτοῦμε στό θέμα τῆς Παιδείας, σέ λίγα χρόνια θά καλοῦμε ...ξένους καθηγητές γιά νά διδάξουν στά παιδιά μας τά Ἀρχαῖα Ἑλληνικά καί τήν Ἱστορία μας. Ἄς μήν φτάσουμε σέ τέτοια θλιβερή κατάπτωση. Ἄς ἀνορθώσουμε τήν κοινωνία μας μέ Θεμέλιο τήν πάντα ἐπίκαιρη Ἑλληνορθόδοξη Παιδεία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ Πατροκοσμᾶ, τοῦ Καποδίστρια, τῶν Κυπρίων Ἀγωνιστῶν τοῦ 1955-59!

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

**ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
κ. ΜΑΡΚΟΥ**

* * *

- Ἐκδότης: Ἡ ἹΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψα-
ρῶν καί Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ. Ἱ-
στοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπέρ τοῦ κα-
τηχητικοῦ καί φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

Τό Ναυτικόν Μουσείον Χίου.

Ίασων Καλιμπόκας, Έφεδρος Υπολοχαγός,
ήρωας τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως κατὰ τῶν ἀυνάμεων τοῦ Ἄξονος.

«Ο Χορός των εν Χίω Άγιων»
 (Ι. Εικόνη Γ. Ν. Αγ. Παρασκευής Καλαμωτής)

(ISSN:2529-1254)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ
 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ
 ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ
 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
 ΛΟΓΟΤΥΠΟ

Β ΕΛΤΑ
 ΕΚΔΟΣΕΙΣ